

IZVJEŠTAJ REVIZIJE UČINKA

USPOSTAVA I FUNKCIONISANJE INTERNE REVIZIJE U JAVNOM SEKTORU U FBIH

Broj: 07-14-5-705-3/16

Sarajevo, juni 2016. godine

USPOSTAVA I FUNKCIONISANJE INTERNE REVIZIJE U JAVNOM SEKTORU U FBIH

Ured za reviziju institucija u FBiH proveo je reviziju učinka na temu "Uspostava i funkcionisanje interne revizije u javnom sektoru u FBiH". Revizija je provedena u skladu sa odredbama Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Okvirom međunarodnih standarda VRI – ISSAI okvir u Bosni i Hercegovini, Načelima revizije učinka VRI u BiH, Vodičem za reviziju učinka i Vodičem za osiguranje kvaliteta u reviziji učinka VRI u BiH.

Revizijom se pokazala značajnost interne revizije u javnom sektoru u FBiH, te u kojoj mjeri je zastupljena u institucijama u FBiH. Iste su trebale iskoristiti rezultate rada interne revizije te tako unaprijediti proces poslovanja organizacije. Takođe bi lakše ostvarile svoje namjere tako što bi na sistematičan i uređen način pristupili procjeni i unaprjeđenju efektivnosti procesa upravljanja rizicima, kontrolnih procesa i procesa upravljanja organizacijom.

Nalazi provedene revizije ukazuju da institucije u FBiH nisu poduzele adekvatne mjere na uspostavljanju funkcionalne interne revizije, što podrazumijeva uspostavu jedinica interne revizije u skladu sa zakonskom regulativom. Veliki broj uspostavljenih jedinica za internu reviziju nije funkcionalan, iz razloga što nisu kadrovski popunjena sistematizovana radna mjesta internih revizora ili su obavljali i druge poslove, zatim nisu ispoštovane obaveze donošenja strateškog i godišnjeg plana, kao ni izvršenje planiranih aktivnosti. Provedena revizija je pokazala da je u posmatranom periodu posvećeno minimalno pažnje upravljanju rizicima, a odnosilo se na javne nabavke, transfere i izvršenje budžeta.

Revizorski tim je izvršio analizu podataka za cijelokupno stanje na nivou javnog sektora u FBiH, zatim se fokusirao na institucije na Federalnom nivou. Za uzorak revizije su uzete institucije kod kojih su jedinice interne revizije organizaciono uspostavljene ali nisu kadrovski popunjene te institucije koje nisu poduzimale aktivnosti u skladu sa donesenim aktima.

U skladu sa odredbama Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, Ured za reviziju institucija u FBiH je dostavio Nacrt izvještaja institucijama koje su uzete za uzorak. Blagovremene komentare su dostavili Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Vrhovni sud FBiH i Federalno ministarstvo finansija. Nakon isteka roka za očitovanje, tim za reviziju je razmotrio dokumentovane komentare koji nisu imali uticaja na date nalaze, te je sačinjen konačni izvještaj.

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, dipl.oec.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, dipl.oec.

SADRŽAJ:

PREDGOVOR	6
1. UVOD	11
1.1 Naznake problema i rezultati predstudijskih istraživanja	11
1.2 Cilj revizije i revizorska pitanja	13
1.3 Obim i ograničenja revizije.....	13
1.4 Kriterij za procjenu	14
1.5 Izvori podataka i metodologija	14
1.6 Struktura izvještaja	15
2. PREDMET REVIZIJE	16
2.1 Zakonska regulativa.....	16
2.2 Nadležnost institucija u provođenju aktivnosti interne revizije.....	18
3. NALAZI	19
3.1 Poduzimanje mjera na uspostavi i funkcionisanju jedinica interne revizije.....	21
3.1.1. Institucije koje su obavezne da uspostave jedinicu za internu reviziju.....	21
3.1.2. Institucije za koje internu reviziju obavlja jedinica interne revizije FMF	23
3.2. Obavljanje aktivnosti u skladu sa zakonskim propisima i godišnjim planovima.....	23
3.2.1. Institucije koje su trebale imati uspostavljenu Jedinicu interne revizije	23
3.2.2. Jedinica za internu reviziju u Federalnom ministarstvu finansija	25
3.3. Sistem praćenja vezano za provođenje preporuka interne revizije	25
4. ZAKLJUČCI.....	27
5. PREPORUKE	28
REFERENCE.....	40

PREDGOVOR

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH u okviru svog poslovanja vrši finansijsku reviziju, reviziju učinka i druge specijalne revizije. Prilikom provođenja revizije učinka Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine se pridržava odredbi Zakona o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine¹, ISSAI revizijskih standarda², Principa revizije učinka i Vodiča za reviziju učinka³.

Revizija učinka predstavlja neovisno i objektivno ispitivanje poduhvata vlade, njenih programa ili organizacija koji se odnosi na jedan ili više aspekata: ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti sa ciljem ostvarivanja izvjesnih poboljšanja.

Ključni principi na kojima se temelji revizija učinka se ukratko mogu opisati na slijedeći način:

- princip ekonomičnosti znači minimalan utrošak sredstava,
- princip efikasnosti znači postizanje najboljih rezultata korištenjem raspoloživih resursa i
- princip efektivnosti podrazumjeva ostvarivanje postavljenih ciljeva.

Cilj revizije učinka je da procijeni da li korišteni resursi predstavljaju najekonomičnije korištenje javnih sredstava, da li se korištenjem raspoloživih resursa blagovremeno pružaju najbolje usluge, da li su ispunjeni strateški ciljevi, te da li postoji uticaj na implementaciju tih ciljeva. Važna uloga revizije učinka je da identificuje postojeće nedostatke i u skladu s tim daje preporuke. Implementacija datih preporuka treba dovesti do pozitivnih promjena u sistemu kao cjelini, stvaranja nove vrijednosti i unaprijediti funkcionisanje sistema ili institucije, što se ogleda u poboljšanju ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti u korištenju resursa.

Revizija učinka, ne samo da pruža inicijativu za unaprijeđenje i bolji učinak, ona promoviše i transparentnost i odgovornost rada javnog sektora. Revizija učinka je način da porezni obveznici, investitori, zakonodavna tijela, mediji, kao i cjelokupna javnost budu informisani o rukovođenju i rezultatima rada institucija javnog sektora.

Institucije javnog sektora nastoje unaprijediti učinkovitost u izvršavanju svojih funkcija. U tom smislu, sve se više pažnje posvećuje osiguranju kvalitetnijih usluga uz istovremeno i permanentno iznalaženje ušteda. Tako, u uslovima ograničenih reformskih procesa, u mnogim segmentima javnog sektora, revizija učinka dobija poseban značaj.

¹ „Službene novine Federacije BiH“, broj: 22/06,

² ISSAI-Odluka o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – ISSAI okvir u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 38/11) – INTOSAI – Standardi revizije ISSAI 100, 200, 300, 400,

³ Koordinacioni odbor VRI donio je odluku o usvajanju : Principa revizije učinka (2009.godine) i Vodiča za reviziju učinka (2013.godine),

SKRAĆENICE

BD	Brčko distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica
EU	Europska unija
FBiH	Federacija Bosna i Hercegovina
FM	Federalno ministarstvo
FMF	Federalno ministarstvo finansija
FMPVŠ	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
FUK	Finansijsko upravljanje i kontrola
INTOSAI	Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija
ISSAI	International Standards of Supreme Audit Institutions Međunarodni standardi vrhovnih revizorskih institucija
IR	Interna revizija
JIR	Jedinica za internu reviziju
KM	Konvertibilna marka
KO	Koordinacioni odbor
MFiT BiH	Ministarstvo finansija i trezora BiH
PIFC	Public Internal Financial Control – Javna interna finansijska kontrola
RS	Republika Srpska
ZoIR	Zakon o internoj reviziji

LISTA TABELA

1. Tabela br.1: Javni sektor FBiH, stanje sa 31.12.2014.godine
2. Tabela br.2: Pregled izvršenih revizija u JIR pri FMF
3. Tabela br.3: Najznačajnija područja koja su obuhvaćena revizijama u 2013.i 2014.godini
4. Tabela br.4: Odnos broja datih, provedenih i neprovedenih preporuka u 2013.i 2014.godini

REZIME

Na nivou javnog sektora u FBiH, od 2006. godine postoji zakonska obaveza da se uspostavi interna revizija. Međutim Zakonom o budžetima u FBiH 2013. godine je stavljen van snage ovaj Zakon, te je utvrđeno da praćenje i ocjenjivanje sistema internih kontrola vrši interna revizija u skladu sa propisima kojima se regulira oblast interne revizije.

Interna revizija je jedna od tri komponente Sistema interne finansijske kontrole i njihova primjena, kao rezultat reforme javne uprave, treba da osigura nadzor nad transparentnim korištenjem javnih sredstava i učinkovitosti javne uprave.

Sadašnji položaj interne revizije nije adekvatan njenoj ulozi i značaju te se vrlo često rezultati interne revizije ne koriste od strane rukovodstva kod donošenja poslovnih odluka i za potrebe procjene načina odgovora na poslovne i druge rizike. Interna revizija se jedino svojim objektivnim pristupom i nepristranim rezultatima može nametnuti kao funkcija koja je vrlo značajna za praćenje poslovnih procesa, ocjenu internih kontrola i rizika organizacije.

NALAZI

Poduzimanje mjera na uspostavi jedinica interne revizije

- Od 73 institucije u javnom sektoru FBiH, koje su obavezne da uspostave jedinicu interne revizije, samo ih je 21 uspostavila;
- Fokus revizije se odnosio na Federalne institucije, od kojih je 18 trebalo imati uspostavljenju Jedinicu interne revizije do kraja 2014.godine. Od toga 10 institucija je uspostavilo jedinicu interne revizije sa bar jednim zaposlenim, 3 institucije imaju organizaciono uspostavljenu jedinicu za internu reviziju ali bez zaposlenih internih revizora, a 5 institucija nije uspostavilo jedinicu. Za 28 institucija, internu reviziju vrši Jedinica Federalnog ministarstva finansija;
- Kadrovska popunjenošta iznosi oko 30%, a prema izjavama odgovornih u institucijama iz uzorka, razlog je Moratorij na zapošljavanje Vlade FBiH.

Odvijanje interne revizije u skladu sa zakonskim propisima, strateškim i godišnjim planovima

- Jedinice interne revizije kod većine institucija u javnom sektoru FBiH ne rade u skladu sa zakonskim propisima;
- Strateške i godišnje planove donijelo je oko 40% institucija u javnom sektoru FBiH;
- Područja revidiranja se prenose iz godine u godinu, te je najviše zastupljena revizija poslovanja na koju se odnosi oko 70% revizija;
- Ne koristi se Standard interne revizije 2120 (upravljanje rizikom). U jedinici za internu reviziju pri Federalnom ministarstvu finansija, kategorizacija slabih tačaka se utvrđuju kroz razgovore sa rukovodiocima i zaposlenim.

Sistem praćenja provođenja preporuka interne revizije

- U 2014.godini je u dvostruko veći broj datih preporuka u odnosu na prethodnu godinu;
- 60% preporuka iz prethodne godine nije implementirano te je prenešeno u narednu godinu;
- Preporuke se ponavljaju iz godine u godinu, te se većinom odnose na putne troškove, izdatke za mobilne telefone, korištenje službenih vozila, ugovorene i druge posebne usluge, usluge reprezentacije, izdataka za rad komisija i ugovora o djelu, javnih nabavki, popisa imovine, obaveza i potraživanja i slično.

ZAKLJUČCI

Institucije su provele određene aktivnosti uspostavljanja interne revizije, ali poduzete mjere su nedovoljne, tako da sistem interne revizije kod većine institucija u FBiH nije uspostavljen na neophodnom nivou i ne zadovoljava potrebe finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru FBiH.

Jedinice interne revizije kod većine budžetskih korisnika u javnom sektoru FBiH ne rade u skladu sa zakonskim propisima i standardima. Revidirana područja su se prenosila iz godine u godinu dok se ostalim rizičnijim područjima posvetilo puno manje pažnje, a odnosi se na javne nabavke, transfere i izvršenje budžeta. Iz tog razloga, krajem 2014.godine, donešen je Priručnik za procjenu rizika, koji internim revizorima u javnom sektoru FBiH pruža dodatna uputstva i unificiranu metodologiju za procjenu rizika u organizacijama i za procese koje revidiraju i da pomogne internim revizorima da sačine djelotvorne strateške i godišnje planove zasnovane na procjeni rizika. Međutim, evidentan je napredak u ovoj oblasti u 2014.godini u odnosu na prethodne godine, iako nije dovoljan.

CHJ je u 2015. godini poduzimala aktivnosti na uspostavi jedinica interne revizije, izmjenama i dopunama zakonskih propisa, te izradi podzakonskih akata iz oblasti interne revizije u javnom sektoru FBiH. Također je izrađen i Nacrt Strategije razvoja sistema PIFC-a u FBiH 2015.-2018. godine kojom će se osigurati integralan razvoj PIFC-a i budžetskih reformi u FBiH.

Rukovodstvo ima primarnu odgovornost za praćenje napretka u provođenju preporuka, odnosno odgovarajući upravljački nivo treba pratiti preuzimaju li se predviđeni koraci u cilju provođenja prihvaćenih preporuka.

PREPORUKE

Preporuke Parlamentu FBiH

- Intenzivirati aktivnosti procesa donošenja izmjena i dopuna zakonske regulative iz oblasti interne revizije u cilju stvaranja osnova za racionalniju uspostavu jedinica za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, te aktualizirati pitanje nefunkcionisanja Koordinacionog odbora CHJ u BiH koji je odgovoran za harmonizaciju regulative iz oblasti interne revizije u javnom sektoru na cijeloj teritoriji BiH.

Preporuke Vladi FBiH

- Poduzeti aktivnosti na blagovremenoj provedbi i razvoju Strategije javne interne finansijske kontrole u FBiH i Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH u cilju stvaranja osnova za racionalniju uspostavu jedinica za internu reviziju.
- Jasno definisati zaduženja institucija po pitanju nalaza i preporuka iz Godišnjeg konsolidovanog izvještaja interne revizije u javnom sektoru FBiH, definisati rokove za njihovu provedbu, te uspostaviti sistem sankcionisanja za neprovodenje preporuka.

Preporuke Federalnom ministarstvu finansija

- Uspostaviti jaču koordinacijsku ulogu Koordinacionog odbora CHJ, te uspostaviti saradnju CHJ sa nižim nivoima vlasti u FBiH u cilju efikasnijeg uspostavljanja i razvoja interne revizije u javnom sektoru u FBiH.
- Pokrenuti inicijativu kojom će se jednoobrazno urediti predmetna pitanja u okviru regulative vezano za radna mesta i plaće internih revizora u državnoj i javnoj službi, što je potrebno provesti u koordinaciji sa reformom javne uprave.
- U cilju efektivnog rada, kadrovski ojačati kapacitete u CHJ kako bi se omogućilo obavljanje poslova iz nadležnosti i ovlaštenja dodijeljenih zakonskim propisima.

Preporuke Centralnoj harmonizacijskoj jedinici

- Redefinisati kriterije za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH u cilju racionalizacije uspostave istih.
- Poduzeti odgovarajuće aktivnosti kako bi se potaknuli korisnici budžeta koji nisu uspostavili internu reviziju, da u što kraćem roku osiguraju organizacijske pretpostavke i poduzmu aktivnosti za uspostavu navedenog sistema u skladu sa odredbama Zakona o internoj reviziji.
- Nastaviti vršenje kontrole organizacionog uspostavljanja i sistematizacije te pozicioniranja interne revizije na nižim nivoima vlasti.
- Pronaći instrumente (propisima regulisati) da se standard – neovisnost internih revizora u potpunosti obezbjedi i primjenjuje što bi internim revizorima omogućilo kvalitetniji i kreativniji rad, eliminirao određene vrste pritisaka i omogućilo znatno bolje rezultate nego u dosadašnjoj praksi interne revizije.

Preporuke rukovodiocima institucija javnog sektora u FBiH koje su obavezne uspostaviti internu reviziju

- Sve institucije javnog sektora u FBiH treba da poduzmu aktivnosti na izmjenama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, te pribavljanje potrebnog mišljenja CHJ u cilju uspostavljanja funkcije interne revizije u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu oblast interne revizije.
- Upravljanje rizicima ugraditi u redovne planske procese institucija i da se na osnovu provedenih analiza rizika unaprijedi sistem interne revizije.
- Pravovremeno poduzimati odgovarajuće mjere i aktivnosti, na osnovu izvještaja Rukovodioca jedinice za internu reviziju vezano za implementaciju datih preporuka u izvještajima internih revizora s ciljem unaprijeđenja finansijskog upravljanja i kontrola, odnosno učinkovitijeg poslovanja.

1. UVOD

Planom rada Ureda za reviziju institucija u FBiH za 2015. godinu predviđeno je provođenje revizije učinka na temu „Uspostava i funkcionisanje interne revizije u javnom sektoru u FBiH“. Upravljanje institucijama/organizacijama podrazumijeva postizanje ciljeva koji su određeni planovima rada. Funkcionalna interna revizija pomaže rukovodstvu da osigura efikasno izvršavanje obaveza, vršeći analize, procjene i dajući preporuke, mišljenja i sugestije u vezi sa aktivnostima koje se provode u ostvarivanju planiranih zadataka. Interna revizija treba da ocjenjuje i učinke poslovnih funkcija organizacije, a naročito rad i rezultate rada internih kontrola.

Ministri i rukovodioci budžetskih organa i tijela odgovorni su za uspostavljanje adekvatnog i efikasnog finansijskog upravljanja i sistema internih kontrola i nadzora. Isti su obvezni poduzeti aktivnosti i mјere kako bi sistem internih kontrola bio uspostavljen u skladu sa međunarodnim standardima interne kontrole i interne revizije.

Interna revizija je jedna od tri komponente Sistema interne finansijske kontrole (PIFC⁴) i njihova primjena, kao rezultat reforme javne uprave, treba da osigura nadzor nad transparentnim korištenjem javnih sredstava i učinkovitosti javne uprave.

Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konsultantska aktivnost kreirana s ciljem da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Interna revizija pomaže institucijama da ispune svoje ciljeve tako što na sistematičan i discipliniran pristup ocjenjuje i doprinosi poboljšanju efektivnosti u procesima upravljanja rizicima, kontrole i rukovodenja.⁵

Institucije u FBiH su odgovorne za uspostavu funkcionalne i nezavisne interne revizije kao važnog elementa sistema finansijskog upravljanja i kontrola.

1.1 Naznake problema i rezultati predstudijskih istraživanja

Otkrivanje pogrešaka i odstupanja u obavljanju poslova u ranjoj fazi i poduzimanje korektivnih akcija omogućava menadžmentu da smanji rizik od neuspjeha kada je u pitanju postizanje ciljeva organizacije i odgovorno postupanje povjerenih sredstava.

Cilj interne revizije je pružanje objektivnog uvjeravanja i savjeta koji trebaju pomoći menadžmentu u efikasnom izvršavanju njihovih obaveza, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na postavljene ciljeve organizacije, te dajući preporuke u vezi sa aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Interna revizija je jedan od osnovnih elemenata dobrog upravljanja organizacijom u javnom sektoru. Kao takva, revizija doprinosi boljem upravljanju organizacijom putem nadzora, ispitivanjem i predviđanjem. Svoj rad interna revizija treba da usmjeri ka ostvarenju poslovnih i drugih ciljeva koje institucije imaju, uključujući i interes društvene zajednice⁶. Ova funkcija pomaže da se racionalnije i efikasnije upravlja rizicima, kontrolnim i upravljačkim procesima. Da bi interna revizija ostvarila svoje zadatke, potrebno je da njen rad bude usmjeren ka ostvarenju planskih zadataka. Izrada plana interne revizije je odgovoran i složen zadatak koji treba da uzme u obzir prioritetne ciljeve organizacije, procjenu rizičnih područja, značaj

⁴ Public (javni sektor), Internal (interno, u odnosu na instituciju) Financial (finansijska, gdje se radi uglavnom ali ne i isključivo o finansijskom sistemu) Control (odnosi se na međunarodno prihvaćene i priznate standarde)

⁵ Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, „Službene novine FBiH“, broj 47/08

⁶ Naučni časopis za ekonomiju Financing, 04/12

funkcija u kojima je ocijenjena prisutnost faktora sa iznadprosječnim rizicima, realne mogućnosti službe interne revizije i dr. Pored navedenoga, planski zadaci treba da se usklade i sa zahtjevima koje pred internu reviziju postavljaju Međunarodni standardi interne revizije, zakonodavna regulativa, opšta akta i poslovni ciljevi organizacije.

Sadašnji položaj interne revizije nije adekvatan njenoj ulozi i značaju te se vrlo često rezultati interne revizije ne koriste od strane rukovodstva kod donošenja poslovnih odluka i za potrebe procjene načina odgovora na poslovne i druge rizike. Interna revizija se jedino svojim objektivnim pristupom i nepristranim rezultatima može nametnuti kao funkcija koja je vrlo značajna za praćenje poslovnih procesa, ocjenu internih kontrola i rizika organizacije.

Kod uspostavljanja interne revizije u FBiH treba uzeti u obzir činjenicu da u javnom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine postoji veliki broj korisnika budžeta za koje uspostavljanje odvojenih jedinica ili tzv. zajedničkih jedinica za internu reviziju nije ekonomski opravdano te ne bi bilo u skladu sa principom troškovne učinkovitosti kontrolnog okvira.

Zakonom o Budžetima u FBiH i Zakonom o internoj reviziji propisano je da se obaveza organizacije interne kontrole i interne revizije odnosi na korisnike javnih sredstava budžeta FBiH, kantona, gradova i općina, te vandbudžetskih fondova. Međutim, Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH, utvrđeno je uspostavljanje jedinica za internu reviziju samo za federalne institucije, što implicira povećanje jedinica za internu reviziju na nivou kantonalnih i lokalnih uprava⁷.

Postoje dva načina organizacije interne revizije na nivou FBiH. Jedan način je da se u okviru institucije formira jedinica interne revizije. Drugi način organizacije interne revizije je da se u okviru FMF formira jedinica za internu reviziju koja će revidirati korisnike budžetskih sredstava koji su određeni Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH i izmjenama i dopunama pravilnika⁸.

U Godišnjem izvještaju o napretku BiH za 2014. godinu⁹ konstatovano je da veći broj institucija u FBiH još uvijek nije započeo aktivnosti na formiranju jedinice za internu reviziju u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, a u pojedinim institucijama, iako formirane, jedinice po svom mjestu u organizaciji i opisu aktivnosti nisu uskladene sa važećom regulativom. Takođe se navodi da je interna revizija uglavnom uspostavljena sa izrazito nejednakim stepenom razvoja među korisnicima budžeta. Nekoliko od najznačajnijih federalnih korisnika budžeta još uvijek nisu uspostavili funkcionalnu internu reviziju, i postoji značajan nedostatak razumijevanja šta je to interna revizija, koja je njena uloga i značaj.

Prema izvještajima finansijske revizije Ureda za reviziju institucija u FBiH za 2013. i 2014. godinu konstatovano je da većina budžetskih korisnika u javnom sektoru FBiH, ima sistematizovanu jedinicu interne revizije ili internog revizora. Međutim sistematizirana radna mjesta u najvećem broju slučajeva nisu kadrovski popunjena, što govori da funkcija interne revizije nije ostvarena.

Jedinica za internu reviziju budžetskog korisnika radi na osnovu strateškog i godišnjeg plana rada koji odobrava rukovodilac institucije u skladu sa odredbama Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

⁷ Prilog broj 1

⁸ Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju javnom sektoru FBiH, ("Sl. novine FBiH" broj 82/13,74/14)

⁹ Godišnji izvještaj o napretku (praćenje provođenja revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH), Ured koordinatora za reformu javne uprave za period januar-decembar 2014.godine

1.2 Cilj revizije i revizorska pitanja

Formiranje jedne nove funkcije u organizaciji nije lak proces, jer se očekuje da adekvatno odgovornosti i složenosti poslova koje obavlja ta funkcija, mora postojati doprinos i značaj te funkcije. Ako se u toj funkciji ne vidi njen smisao i značaj, tada je položaj i uvažavanje lica kojima je delegirana ta funkcija osjetno teži, što je čest slučaj i sa odjeljenjem interne revizije u javnom sektoru FBiH. Institucije bi trebale da iskoriste rezultate rada interne revizije te da na adekvatan način sagledaju preporuke, zaključke i mišljenja koja im se upućuju kroz rad i funkcionisanje interne revizije.

Predrevizijskim ispitivanjem uočeno je da institucije nedovoljno poduzimaju aktivnosti na uspostavi interne revizije, pa se revizijski problem može iskazati na slijedeći način:

„Nadležne institucije kasne na uspostavljanju funkcionalne interne revizije“

Cilj revizije je da ispita efikasnost institucija u uspostavljanju i planiranju interne revizije, korištenju te poštivanju propisa koje je donijela zakonodavna i izvršna vlast.

Pitanja koja se postavljaju i na koja se namjerava odgovoriti provođenjem predmetnog istraživanja su:

- Da li su institucije poduzele dovoljne mjere na uspostavljanju jedinica interne revizije?
- Da li se aktivnosti institucija na uspostavljanju funkcionalne interne revizije odvijaju u skladu sa zakonskim propisima, strateškim i godišnjim planovima?
- Da li postoji sistem praćenja vezano za provođenje preporuka interne revizije?

1.3 Obim i ograničenja revizije

Radi sagledavanja ukupnog stanja organizacionog uspostavljanja jedinica za internu reviziju, obuhvaćene su informacije o uspostavljanju interne revizije u institucijama javnog sektora FBiH.

Fokus revizije se odnosio na aktivnosti korisnika budžetskih sredstava na federalnom nivou. Jedan dio tih institucija je bio zakonski¹⁰ obavezan da uspostavi funkcionalne jedinice interne revizije. Druga grupa obuhvata institucije za koje internu reviziju vrši Jedinica interne revizije Federalnog ministarstva finansija. Iz tog razloga, revizija je provedena na uzorku, i to: u Jedinici za internu reviziju FMF tako što su se sagledale aktivnosti interne revizije i dokumentacija o provođenju revizija kod korisnika javnih sredstava za koja je nadležno FMF vršilo internu reviziju¹¹. Zatim aktivnosti institucija kod kojih su jedinice interne revizije organizaciono uspostavljene ali nisu kadrovski popunjene i korisnici budžetskih sredstava koji nisu poduzimali aktivnosti u skladu sa donesenim aktima, te nisu utvrđili rizike poslovanja organizacije (Vrhovni sud FBiH, Federalna uprava Civilne zaštite, FM poljoprivrede, vodoprivrede i šumartstva te FM kulture i sporta).

Vremenski okvir revizije odnosi se na 2013. i 2014. godinu.

Ovo ispitivanje nije se bavilo detaljnim aktivnostima institucija na kantonalnom, općinskom nivou, kao ni kod javnih preduzeća i vanbudžetskih fondova.

¹⁰ U skladu sa članom 63. Zakona o budžetima u FBiH, Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH („Službene novine FBiH“ br. 82/13 i 74/14), te Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH, „Službene novine FBiH“, broj 47/08, član 8.i 9.

¹¹ Prilog broj 1

Istraživanje je bilo usmjereni na aktivnosti institucija/budžetskih korisnika na uspostavljanju funkcionalne interne revizije¹². Izvještaj je urađen u saradnji sa rukovodiocem CHJ, te ostalim zaposlenim u tom području u cilju dobivanja jasnije slike i mogućem načinu rješavanja problema.

1.4 Kriterij za procjenu

Kao kriterij za procjenu uspostavljanja funkcije interne revizije na nivou FBiH, koristiti će se zakonska i podzakonska regulativa, strateški dokumenti, te procedure i dobre prakse EU.

U skladu sa navedenim, uspostavljeni su kriteriji procjene po revizorskim pitanjima:

- U institucijama je uspostavljena interna revizija kao dio internih finansijskih kontrola u FBiH koja se razvija u skladu sa standardima i praksom EU. Institucije su blagovremeno i potpuno provedle aktivnosti na uspostavljanju funkcionalne interne revizije u javnom sektoru FBiH u skladu sa rokovima definiranim u Strategiji razvoja PIFC-a za period 2010.-2014. godina i Aktionom planu.
- Sve institucije na federalnom nivou su uspostavile funkciju interne revizije u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima, što podrazumjeva da su institucije poduzele aktivnosti da jedinice interne revizije budu adekvatno organizovane i sistematizovane, te da su uposleni interni revizori sa potrebnim stručnim znanjem i vještinama.
- Uspostavljen je sistem praćenja napretka u organizaciji u procesu provođenja preporuka internih i eksternih revizora. Rukovodstvo je zainteresirano za poduzimanje adekvatnih radnji u cilju provođenja prihvaćenih preporuka interne revizije. Donesen je plan aktivnosti postupanja po preporukama, što olakšava praćenje mjera koje rukovodstvo poduzima. Utvrđene su odgovornosti u institucijama vezano za provedbu preporuka interne revizije.

Jedinica za internu reviziju organizuje se na najvišem organizacijskom nivou i organizaciono i funkcionalno direktno treba biti odgovorna rukovodiocu budžetskog korisnika. Interna revizija vrši nezavisnu, stručnu i sistematsku procjenu sistema upravljanja i kontrola, što podrazumjeva revidiranje svih funkcija i procesa poslovanja. Funkcionalna nezavisnost podrazumjeva da samostalno na bazi procjene rizika odlučuje o području, načinu obavljanja i izvještavanja o obavljenoj internoj reviziji. Međutim, neovisnost interne revizije ne znači njenu izolaciju, već se očekuje da se interna revizija savjetuje sa upravljačkom strukturu i rukovodiocem budžetskog korisnika kod donošenja revizijskih planova kako bi revizijske aktivnosti obuhvatile i ona područja koja su od prioritetnog interesa za upravljačku strukturu, odnosno rukovodioca budžetskog korisnika.

Otkrivanje pogrešaka i odstupanja u obavljanju poslova u ranijoj fazi i poduzimanje korektivnih akcija omogućava menadžmentu da smanji rizik od neuspjeha kada je u pitanju postizanje ciljeva organizacije i odgovorno postupanje sa sredstvima budžeta koja su mu povjerena.

1.5 Izvori podataka i metodologija

U fazi prethodnih istraživanja i izradi glavne studije prikupljeni su podaci o stanju uspostave funkcionalne interne revizije u javnom sektoru u FBiH. Primarni izvori su informacije i podaci prikupljeni putem upitnika od strane CHJ u FBiH, kao i Jedinice za internu reviziju u FMF. Na osnovu toga, određen je uzorak revizije, te su organizovani sastanci i intervjuji sa odgovornim osobama kod subjekata revizije.

¹² Osnovni principi interne revizije se zasnivaju na neovisnosti i objektivnosti, kompetentnosti, integritetu i povjerljivosti.

Za potrebe revizije, korištene su različite metode kako bi se odgovorilo na postavljena pitanja i to: metoda deskripcije, kompilacije, statističke metode i ostale metode koje se koriste u istraživačkom radu. Kao sekundarni izvori prikupljanja podataka poslužilo je:

- proučavanje studija, koje su izradile stručne institucije,
- proučavanje relevantnih dokumenata neophodnih za predmet revizije, strateških i okvirnih planova, izveštaja, te
- proučavanje međunarodnih studija i praksi.

1.6 Struktura izvještaja

Izvještaj je strukturiran na slijedeći način:

- Poglavlje jedan odnosi se na uvod, cilj revizije, revizorska pitanja, kriterij i metode;
- Poglavlje dva opisuje predmet revizije, zakonsku regulativu, te nadležnost institucija u provođenju aktivnosti interne revizije;
- U poglavlju tri su predstavljeni nalazi revizije;
- Poglavlje četiri sadrži zaključke provedene revizije;
- Poglavlje pet prikazuje preporuke čijom implementacijom bi se moglo osigurati efikasnija funkcija interne revizije u FBiH;
- Prilozi sadrže dodatne analize i statističke pokazatelje.

Na kraju izvještaja revizije učinka date su referense korištenih materijala u ovoj studiji sa navedenim podacima o izvoru istih.

2. PREDMET REVIZIJE

Interna revizija je instrument upravljačke kontrole, koje neovisno i objektivno utvrđuje ostvarivanje cijelovitih zadaća i funkcija budžetskih korisnika, upozorava na nepravilnosti i usklađenost sa zakonskim i drugim propisima, kojima je utvrđeno njihovo poslovanje te predlaže mјere za njihovo otklanjanje i mјere za unapređenje poslovanja budžetskih korisnika.

Donošenjem Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH stvorene su osnovne prepostavke za organizaciju i uspostavljanje interne revizije kod korisnika budžetskih sredstava, a njegovim provođenjem očekuje se veća odgovornost rukovodioča za uspostavljanje i funkcionisanje interne revizije u javnom sektoru FBiH kao i njen dalji razvoj.

Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH naglašena je upravljačka odgovornost rukovodioča, jer odredbama člana 8. Zakona je utvrđeno da za uspostavljanje i funkcioniranje adekvatnog i efikasnog finansijskog upravljanja i sistema kontrola je odgovoran rukovodilac organizacije.

Interna revizija se obavlja u nekoliko faza, koje obuhvataju: procjenu rizika, planiranje, obavljanje revizije, izvještavanje i praćenje provedbe datih preporuka.

Na osnovu utvrđenih rizika interna revizija bi usmjerila svoje kapacitete na revidiranje područja koja nose najveće rizike po ostvarivanje ciljeva poslovanja organizacije, odnosno da se provođenjem interne revizije u tim područjima doprinosi ispunjenju ciljeva organizacije. Interna revizija bi trebala poticati rukovodstvo da razvije uspostavu interne kontrole.

2.1 Zakonska regulativa

FBiH je opredjeljenja da provede reforme javne uprave i da osigura usklađenu, učinkovitu, transparentnu i uslužnu javnu upravu kroz proces stabilizacije i pridruživanja, te pristupanja Evropskoj uniji.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju BiH i EU (u junu 2008. godine) predviđeno je uvođenje PIFC-a¹³ u BiH /FBiH kao sredstva kojim se osigurava dobro finansijsko upravljanje i kontrola na državnom nivou u BiH, u entitetima i nižim nivoima vlasti¹⁴. Javnu internu finansijsku kontrolu (PIFC) čine tri stuba:

1. finansijsko upravljanje i kontrola,
2. **funkcionalno nezavisna interna revizija,**
3. Centralna harmonizacijska jedinica.

¹³ Cilj PIFC-a je da osigura usklađenost zakonodavstva, transparentno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje javnim sredstvima (državnim fondovima, fondovima Evropske unije) kao i da se obezbjedi njihova kontrola. Obuhvata takođe sve sisteme interne kontrole i procedure u javnim institucijama, te pomaže u stvaranju sigurnosti da se javna sredstva namjenski troše i da se njima postiže vrijednost uloženog novca. Suština PIFC-a je u unapređenju odgovornosti u trošenju javnog novca na bolji način.

¹⁴ Kako u Evropskoj uniji nije usvojen zajednički zakonski okvir u pogledu PIFC-a kao dio pravne stečevine Zajednice koji se prenosi u domaće zakonodavstvo država kandidata, među evropskim institucijama (Vijeće, Parlament, Revizorski sud i Komisija) već je uspostavljen usaglašen stav da u vezi sa Poglavljem VIII Sporazuma, države kandidati moraju pratiti i provesti međunarodne standarde, kao i najbolje prakse EU. U tom smislu, potreba za razvojem interne revizije u Federaciji BiH došla je do izražaja nakon što je BiH potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i BiH, s druge strane, čiji je član 90. - „Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole“ naglasio sljedeće: „Saradnja između strana bit će usmjerena prioritetima pravne stečevine Zajednice (*acquis*) u područjima interne finansijske kontrole u javnom sektoru (PIFC) i vanjske revizije. Strane će posebno saradivati kako bi izradom i usvajanjem odgovarajućih propisa razvile internu finansijsku kontrolu u javnom sektoru, uključujući finansijsko upravljanje i nadzor, **funkcionalno nezavisnu internu reviziju** te nezavisne sisteme vanjske revizije u BiH, u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima kontrole i revizije te metodologijama i najboljom praksom Evropske unije. Saradnja će također biti usmjerena na jačanje kapaciteta i obuke za institucije u svrhu razvijanja interne finansijske kontrole u javnom sektoru te vanjske revizije (vrhovnih institucija za reviziju) u BiH, koja također podrazumijeva uspostavu i jačanje centralnih jedinica za usklađivanje sistema finansijskog upravljanja i nadzora i sistema interne revizije.“

S obzirom da u FBiH nije postojala jasna zakonska obaveza za uspostavu sistema interne finansijske kontrole a posebno za uspostavu interne revizije u javnom sektoru BiH/FBiH, od strane Svjetske banke¹⁵ i Evropske komisije pružena je podrška za izradu Strategije interne finansijske kontrole (Strategija PIFC-a) i izradu Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru za institucije BiH i za entitete. Prije donošenja Strategije razvoja javne interne finansijske kontrole u FBiH, zakonodavna vlast je na prijedlog federalnog ministarstva finansija donijela Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH¹⁶.

Obaveza uspostavljanja interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH propisana je Zakonom o budžetima¹⁷ u FBiH i Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH¹⁸.

Prema odredbama člana 8. Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH, rukovodilac budžetskog korisnika/organizacije je odgovoran za uspostavljanje i funkcionisanje adekvatnog i efikasnog finansijskog upravljanja i sistema kontrola. Članom 6. Zakona je određeno da se u FMF uspostavlja CHJ. Ista je ovlaštena za razvoj u oblasti interne revizije, nadzor nad implementacijom važećih propisa o internoj reviziji kod jedinica za internu reviziju i koordinaciju rada jedinica za internu reviziju organizacija. Zakonom su utvrđeni opći kriteriji za uspostavljanje jedinice za internu reviziju, na osnovu čega je ministarstvo finansija u FBiH donijelo Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH¹⁹ kojim su propisani kriteriji²⁰ o uspostavljanju jedinica interne revizije kod budžetskih korisnika, a u skladu sa Međunarodnim standardima za internu reviziju. Takođe je donesen i Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u FBiH²¹, te Metodologija rada interne revizije²².

Na prijedlog CHJ, a uz podršku Projekta EU, od 2008. godine, Vlada FBiH je donijela Etički kodeks/Kodeks Profesionalne etike za interne revizore u FBiH²³, Standarde za profesionalnu praksu interne revizije sa pojašnjenjima²⁴ i Priručnik za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u FBiH²⁵.

¹⁵ Svjetska banka je obezbjedila značajnu dodatnu podršku za izradu nacrtu Zakona o internoj reviziji u institucijama BiH, kao i entitetskih zakona o internoj reviziji u javnom sektoru, odnosno u javnom sektoru u FBiH i RS.

¹⁶ Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, službene novine FBiH broj 47/08; Na osnovu toga, Federacija BiH je pristupila izradi Strategije razvoja unutrašnje finansijske kontrole (PIFC) kojom se opisuju ključni elementi aktuelne situacije, razvojna strategija za uspostavljanje i razvoj sveobuhvatne i efikasne unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine, razvoj koncepta upravljačke odgovornosti i predložila vremenski okvir aktivnosti za uspostavu PIFC-a.

PIFC razvojnu strategiju je odobrila Vlada FBiH 2010. godine s tim da je Federalno ministarstvo finansija (Centralna harmonizacijska jedinica) zaduženo za implementaciju i ažuriranje Strategije, a na osnovu usaglašenih stavova u okviru Koordinacionog odbora centralnih harmonizacijskih jedinica u Bosni i Hercegovini.

¹⁷ Pravni okvir za uspostavljanje IR započeo je donošenjem Zakona o budžetima u FBiH (2006.g.) kojim je propisano da su budžetski korisnici dužni organizirati IR najkasnije u roku od 90 dana od stupanja na snagu zakona. Međutim, ovaj zakon je stavljen van snage donošenjem novog Zakona o budžetima u FBiH u 2013. godini, kojim je utvrđeno da praćenje i ocjenjivanje sistema internih kontrola vrši interna revizija u skladu sa propisima kojima se regulira oblast interne revizije.

Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH donesen je 2008.godine, kojim su stvorene osnovne pretpostavke za uvođenje funkcije interne revizije u javnom sektoru FBiH, propisana obaveza donošenja podzakonskih akata i usaglašavanje internih propisa organizacija sa naprijed navedenim zakonom u cilju organizacionog formiranja i uspostavljanja IR u predviđenom roku od godinu dana od stupanja na snagu zakona. U 2015. godini CHJ FMF je izradila Izmjene ZOIIR koje su u proceduri usvajanja od strane Parlamenta FBiH. Izmjene zakona odnose se na usaglašavanja sa propisima drugih nivoa vlasti u BiH i potrebama nastalim iz prakse na uspostavljanju i funkcioniranju IR u FBiH (racionalizacija uspostave IR i eliminacija mogućnosti uspostave funkcije IR u vidu samostalnih internih revizora).

¹⁸ Službene novine FBiH, broj: 47/08

¹⁹ Službene novine FBiH, broj: 82/13 i 74/14

²⁰ Kriteriji za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru FBiH:

- a) Broj zaposlenih veći od 200
- b) Ukupan godišnji budžet veći od 10.000.000 KM
- c) Nivo izvršenih transakcija ili ostvarivanje prihoda od djelatnosti, koji ukupno premašuje iznos od 15.000.000 KM
- d) Rizik, koji predstavlja vjerovatnoču nastanka događaja, a koji može da utječe na ostvarivanje ciljeva organizacije.

Kriterij za uspostavljanje jedinice je ispunjen kada je najmanje jedan kriterij zadovoljen.

²¹ Službene novine FBiH, broj 85/13 i 90/14

²² Službene novine FBiH, broj 13/12, 93/13 i 93/15

²³ Službene novine FBiH, broj 93/13

²⁴ Službene novine FBiH, broj 93/13

²⁵ Službene novine FBiH, broj 106/14

2.2 Nadležnost institucija u provođenju aktivnosti interne revizije

Ključna aktivnost za uspješnu provedbu Strategije razvoja javne interne finansijske kontrole je u nadležnosti Centralne harmonizacijske jedinice za finansijsko upravljanje i kontrolu i internu reviziju.

U Bosni i Hercegovini formirane su tri CHJ (CHJ u MFIT BiH, CHJ u MF FBiH, CHJ u MF RS) čiji rukovodioци zajedno čine Koordinacioni odbor CHJ, koji je u skladu sa odredbama Zakona o internoj reviziji institucija BiH odgovoran za harmonizaciju regulative iz oblasti interne revizije u javnom sektoru na cijeloj teritoriji BiH. Međutim, Koordinacioni odbor CHJ je funkcionisao samo tokom 2011. godine.

Odredbama člana 6. Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH je regulisano uspostavljanje CHJ u FMF, koja je odgovorna za provedbu utvrđenih nadležnosti: priprema i implementacija Strategije razvoja interne revizije u javnom sektoru FBiH, priprema prijedloga izmjena Zakona o internoj reviziji, priprema i implementacija plana obuke internih revizora, koordiniranje rada interne revizije, pripremu metodologije interne revizije i izradu konsolidiranog godišnjeg izvještaja interne revizije, itd.

U okviru FMF, u skladu sa važećim propisima, je uspostavljena Jedinica za internu reviziju koja vrši reviziju svih programa, aktivnosti, procesa i organizacionih jedinica Ministarstva. Također, Jedinica za internu reviziju u FMF vrši reviziju i kod 28 budžetskih korisnika²⁶ koji su definisani Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru FBiH²⁷.

Prema Strategiji razvoja PIFC-a u FBiH 2010.-2014.godine, uspostavljanje nezavisnih jedinica za internu reviziju kod korisnika budžeta će zavisiti od kriterija koje propisuje FMF. Kriteriji za njihovo uspostavljanje će uzeti u obzir sljedeće: raspoložive finansijske resurse, nivo rizika kojem je izložen budžetski korisnik, broj programa, organizacijsku strukturu i broj zaposlenika, specifične aktivnosti korisnika budžeta uključujući manje ili više kompleksnu prirodu procedura. Za one korisnike budžeta koji ne bi ispunili uslove za uspostavljanje vlastitih jedinica za internu reviziju ta funkcija bi bila vršena putem odjeljenja ministarstva finansija. Mogu se razmotriti i druge mogućnosti, kao što su udruživanje sektora revizorskih resursa ili eksternaliziranje aktivnosti revizije.

Standardi i metodologija rada sa uputstvom o radu interne revizije su određeni Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, prema kojim se interna revizija vrši u skladu sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu internih revizora. Metodologijom rada interne revizije u javnom sektoru FBiH (na osnovu Okvirnog priručnika koji je odobren od strane KO CHJ) je utvrđen način i procedure obavljanja interne revizije kod korisnika javnih sredstava iz budžeta FBiH, kantona, grada i općina i vanbudžetskih fondova u FBiH.

Etički kodeks/Kodeks profesionalne etike za interne revizore u FBiH²⁸ je neophodan i prikidan za profesiju interne revizije koja se zasniva na povjerenju u objektivna uvjeravanja o upravljanju rizikom, sistemima kontrole i rukovođenju. Svrha Kodeksa jeste da promoviše etičku kulturu u profesiji interne revizije. Poveljom interne revizije se uređuje opći pristup, svrha i cilj, nezavisnost, uloga i djelokrug interne revizije, odgovornost rukovodioца JIR kao i ovlaštenje pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje angažovanja te se definira obim aktivnosti interne revizije, izvještavanje i postupci u slučaju identificiranja indikatora prevare.

²⁶ Prilog broj 1

²⁷ U skladu sa članom 63. Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH („Službene novine FBiH“ br. 82/13 i 74/14)

²⁸ Službene novine FBiH, br. 93/13

3. NALAZI

Strategijom razvoja interne finansijske kontrole u FBiH iz 2010. godine (Strategija razvoja PIFC-a) su utvrđene aktivnosti za razvoj sveobuhvatne i efikasne interne finansijske kontrole u javnom sektoru u FBiH, a odnosi se na aktivnosti **uspostavljanja interne revizije** i aktivnosti razvoja upravljačke odgovornosti, sa utvrđenim rokom implementacije Strategije od pet godina, odnosno do kraja 2014. godine.

U ovom poglavlju prezentirani su nalazi koji se odnose na uspostavljanje interne revizije u institucijama javnog sektora u FBiH.

Rukovodilac organizacije je obavezan poduzeti aktivnosti²⁹ na uspostavi jedinice za internu reviziju, gdje je ispunjen najmanje jedan od propisanih kriterija. Planirani broj internih revizora u JIR određuje rukovodilac pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, s tim da je potrebno osigurati mišljenje i saglasnost CHJ. Provedenom revizijom je utvrđeno da veći broj organizacija nije uspostavio funkcionalnu internu reviziju kod svih nivoa vlasti javnog sektora u FBiH. Nalazi revizije su prezentirani u odnosu na zahtjeve EU za uspostavljanjem sistema interne revizije u skladu sa međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije.

CHJ je odgovorna da pomogne institucijama u formiranju Jedinica za internu reviziju, obuci zaposlenih te vršenju nadzora nad istim. Dosadašnje planirane aktivnosti u najvećoj mjeri su se i realizovale uz pomoć sredstava EU. Međutim razvoj uspostave jedinica interne revizije je zavisio od toga na koji način su rukovodioci institucija shvatali ulogu i značaj interne revizije i u kojoj su mjeri davali podršku na uspostavljanju i razvoju interne revizije. Iz tog razloga, potpisivanjem Povelje interne revizije, između rukovodioca institucije i rukovodioca JIR, se postavljaju okvirna pravila, principi i postupci djelovanja interne revizije. CHJ vodi register potpisanih povelja, te od obaveznih 73 institucije u JS FBiH, te 29 institucija za koje internu reviziju vrši Jedinica interne revizije FMF, ima 54 potpisane povelje, s tim da se u nekim slučajevima i ponavljaju³⁰.

Shodno kriterijima FMF, u javnom sektoru FBiH 73 organizacije je obavezno da uspostavi jedinicu za internu reviziju. Funkciju interne revizije sistematizovalo je njih ukupno 48, međutim jedinice po svom mjestu u organizaciji i opisu aktivnosti nisu usklađene sa važećom regulativom. Uspostavu interne revizije usložnjava administrativna struktura i veliki broj obveznika uspostave ove funkcije.

Tabela 1: Javni sektor FBiH, stanje sa 31.12.2014.godine³¹

NIVOI	Obavezni da uspostave JIR	Uspostavili JIR	Uspostavili mimo Zakon. propisa	Nisu uspostavili	Zaposleni interni revizori
FBiH*	18	10	4	4	15
Kantoni	10	2	3	5	12
Vanbudžetski fondovi	18	8	5	5	20
Opštine/Gradovi	27	1	16	10	8
UKUPNO	73	21	28	24	55

*nalazi detaljnije razrađeni kroz naredna poglavlja

²⁹ U skladu sa Zakonom i Uredbom o načelima za utvrđivanje unutrašnje organizacije federalnih organa uprave i federalnih upravnih organizacija („Službene novine FBiH“, broj 36/06

³⁰ Općina/Grad Bihać, Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, Zavod zdravstvenog osiguranja tuzlanskog kantona , Ministarstvo finansija Posavskog kantona,

³¹ Podaci iz Godišnjeg konsolidovanog izvještaja za 2014.godinu CHJ u FBiH

- **Uspostava jedinica interne revizije na nivou Kantona u FBiH**

Prema podacima iz prethodne tabele, od obaveznih 10 Kantonalnih ministarstava finansija, jedinicu interne revizije imaju uspostavljena 2 Kantonalna ministarstva finansija i to: Srednjobosanskog i Posavskog kantona. Mimo zakonskih propisa imaju uspostavljenu internu reviziju Tuzlanski kanton i Bosansko-podrinjski, gdje internu reviziju vrši Ured za internu reviziju pri Vladi Kantona, te Unsko-sanski kanton, Kanton Sarajevo i Hercegovačko-neretvanski kanton koji imaju jedinicu interne revizije, sa sistematizovanim radnim mjestima, ali nepotpunjenim, te Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji koji nije dostavljen CHJ na davanje saglasnosti³².

- **Uspostava jedinica interne revizije na nivou vanbudžetskih korisnika**

Od 18 vanbudžetskih korisnika, 8 ih ima uspostavljenu i to: Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona, Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zavod zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, Javna ustanova Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, Javna ustanova Dom zdravlja Kantona Sarajevo, Sveučilišna klinička bolnica Mostar. Od sistematiziranih 27 radnih mjesta za interne revizore u ovih 8 institucija, popunjeno je 20.

- **Uspostava jedinica interne revizije na nivou opština/Gradova**

Od 27 opština/Gradova koji su obavezni da uspostave jedinicu interne revizije, samo Grad Tuzla ima uspostavljenu jedinicu, sa jednim zaposlenim internim revizorom. 16 opština/Gradova ima sistematizovano samostalnog internog revizora, od kojih 9 imaju i popunjeno to radno mjesto (detaljnije prilog br.7).

Iz prezentiranih podataka je vidljivo da je funkcionalna interna revizija uspostavljena u jako malo institucija javnog sektora u FBiH. Sama uspostava Jedinice interne revizije, bez zaposlenih ne predstavlja funkcionalnu internu reviziju. U nekim slučajevima interni revizori ne obavljaju isključivo poslove interne revizije, nego i poslovne inspekcije, poslove u Odborima za likvidnost, poslove komisijskog karaktera, i druge poslove po nalogu rukovodioca, što dovodi u pitanje neovisnost i objektivnost interne revizije. Izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za obavljanje poslova interne revizije³³, odnosno Pravilnikom o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u FBiH³⁴ propisan je plan i program obuka za interne revizore koji trebaju sprovoditi strukovna udruženja. Da bi funkcija interne revizije bila neovisna, ona mora biti slobodna od utjecaja drugih kod određivanja djelokruga interne revizije, izvršenje posla i saopštavanje rezultata³⁵.

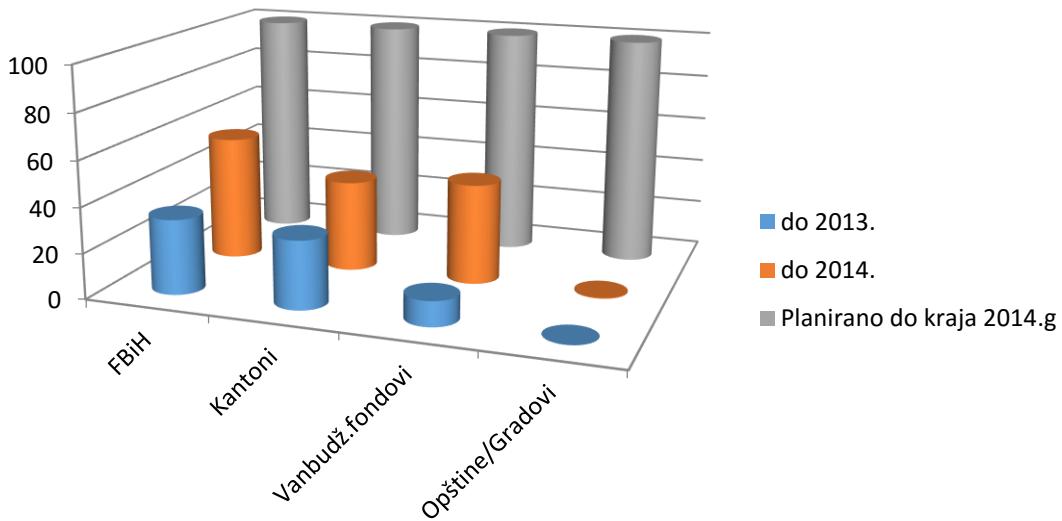
Na sljedećem grafikonu je prikazan odnos planiranog uspostavljanja interne revizije u javnom sektoru FBiH, uspostavljene interne revizije do 2013 .godine te uspostavljene interne revizije do kraja 2014. godine (detaljnije prilog br. 1 i 1a).

³² U skladu sa odredbom člana 8.stav (3) Zakona o internoj reviziji i člana 8.stav (1) Pravilnika o kriterijima

³³ Službene novine FBiH, broj 85/13

³⁴ Službene novine FBiH, broj 95/15

³⁵ Međunarodni standardi za rad internih revizora u FBiH (Standard 1100)

U odnosu na prethodne godine, u 2014. godini se vidi značajan napredak, međutim nedovoljna je uspostava u odnosu na planiranu uspostavu jedinica interne revizije koja je trebala biti funkcionalno uspostavljena do 2014. godine³⁶. Funkcionalna interna revizija bi trebala imati uspostavljenu jedinicu interne revizije, sa najmanje dva interna revizora³⁷ te jednim rukovodiocem Jedinice, koji vrše poslove po Zakonskoj proceduri³⁸.

Iako je zakonom utvrđeno da se Koordinacioni odbor CHJ uspostavlja s primarnim ciljem harmonizacije politika, procedura i aktivnosti na polju interne revizije javnog sektora u BiH, revizijom je utvrđeno da Koordinacioni odbor CHJ ne funkcioniše od 2011. godine. Pitanja poput izmjena i dopuna zakona, programa obuke i certifikacije, implementacije standarda za internu reviziju i kodeksa profesionalne etike za interne revizore, priprema i implementacija radne metodologije za interne revizore, te priprema implementacije Strategije razvoja interne revizije u javnom sektoru nisu usaglašena na Koordinacionom odboru CHJ kao ni Godišnji konsolidovani izveštaji o internoj reviziji.

Nakon predstavljene šire slike stanja u FBiH vezano za uspostavljenu internu reviziju na svim nivoima vlasti, u nastavku dajemo nalaze koji se odnose na fokus revizije, odnosno na institucije koje se finansiraju iz Budžeta FBiH.

3.1 Poduzimanje mjera na uspostavi i funkcionisanju jedinica interne revizije

Uspostava funkcionalne interne revizije, propisana je Zakonom, Metodologijom i nizom zakonskih propisa. Fokus revizije učinka smo podijelili na dvije grupe. Prvu grupu čine institucije koje ispunjavaju Kriterije za uspostavljanje jedinice interne revizije, te u drugu grupu smo uvrstili institucije koje ne ispunjavaju kriterije te za njih internu reviziju vrši jedinica interne revizije Federalnog ministarstva finansija.

3.1.1. Institucije koje su obavezne da uspostave jedinicu za internu reviziju

Kod prve grupe, prema uspostavljenim kriterijima na federalnom nivou je 18 institucija obavezno da uspostavi jedinicu interne revizije. Od toga 10 institucija je uspostavilo jedinicu interne revizije sa bar jednim zaposlenim, 3 institucije imaju organizaciono uspostavljenu jedinicu za internu reviziju ali bez zaposlenih internih revizora, a 5 institucija nije uspostavilo jedinicu.

³⁶ Strategija razvoja PIFCa 2010.-2014.godine

³⁷ U 2014.godini, od strane Evropske komisije, odnosno Generalne direkcije za budžet, CHJ je skrenuta pažnja da uspostava funkcije interne revizije sa samo jednim internim revizorom nije u skladu sa IPPF standardima Međunarodnog okvira profesionalnog djelovanja

³⁸ Standardi za profesionalnu praksu interne revizije, Standard 2340, „Službene novine FBiH“, br. 93/13 – isti su djelimično prilagođeni potrebama javnog sektora u FBiH i nisu usaglašeni na Koordinacionom odboru CHJ

Na osnovu podataka dostavljenih od CHJ, na federalnom nivou sistematizovano je 38 internih revizora, a zaposleno je 15. Međutim ono ne sadrži podatke o sistematizovanim radnim mjestima (8³⁹) kod institucija koje nisu dostavile Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (za oblast interne revizije) CHJ na davanje mišljenja (detaljnije Prilog 4).

Takođe, postoje institucije koje nisu poduzele nikakve aktivnosti vezano za uspostavljanje funkcionalne jedinice interne revizije u skladu sa zakonskim propisima i standardima. To se odnosi na Parlament FBiH, FM Pravde i Vrhovni sud FBiH. Vrhovni sud FBiH ima zaposlenog internog kontrolora koji je i sistematizovan Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, što nije u skladu sa članom 13. Pravilnika o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH. FM Pravde je izvjestilo FMF i CHJ da nije formirana jedinica za internu reviziju iz razloga što je Vlada FBiH zaustavila dodatno zapošljavanje, te da su formirali tim za reviziju, što nije u skladu sa zakonskim propisima.

Prema izjavama odgovornih u organizacijama iz uzorka, interni revizori nisu zapošljavani iz razloga Moratorija na zapošljavanje u 2015. godini⁴⁰ od strane Vlade FBiH, iako se on nije odnosio na prethodne godine. Međutim, 2011. godine, donesen je Zaključak⁴¹ Vlade FBiH, koji su rukovodioci institucija različito tumačili. Navedeni Zaključak se nije odnosio na zabranu novog zapošljavanja, nego na to da nema novog zapošljavanja bez saglasnosti Vlade FBiH.

U skladu sa Kriterijima za uspostavljanje jedinice interne revizije, 15 institucija na federalnom nivou je izmijenilo svoje Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, i organizaciono uspostavili jedinicu za internu reviziju. Međutim, revizijom je konstatovano da ni jedna od tih 15 institucija nema kadrovska popunjena sva radna mjesta za funkcionisanje jedinice interne revizije u skladu sa Standardima o internoj reviziji, odnosno kadrovska popunjeno istih iznosi samo 32% u odnosu na broj internih revizora planiranih sistematizacijom.

Prema izjavi rukovodica CHJ⁴² radna mjesta internog revizora i rukovodioca jedinice za internu reviziju nisu prepoznata Zakonom o državnoj službi FBiH⁴³, dok je u Zakonu o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH⁴⁴ propisan koeficijent za internog revizora, ali ne i za rukovodioca rukovodioca jedinice za internu reviziju, što dovodi do neujednačene prakse u organima uprave prilikom sistematizovanja radnih mjesta i utvrđivanja odluke o koeficijentima⁴⁵.

Ističemo da je u FM razvoja, poduzetništva i obrta predviđena obaveza za uspostavu jedinice interne revizije Pravilnikom o kriterijima („Službene novine FBiH“, broj 82/13) na osnovu čega je Ministarstvo poduzelo aktivnosti na izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji uz prethodno pribavljanje mišljenja CHJ. Međutim, naknadnom provjerom propisanih uslova od strane CHJ konstatovano je u septembru 2014. godine, da Ministarstvo više ne ispunjava propisane uslove i predviđeno je da će internu reviziju za Ministarstvo obavljati Jedinica Federalnog ministarstva finansija. Iz tog razloga, u navedenom Ministarstvu nije osiguran interni nadzor.

Jedinica za internu reviziju u FMF ima dvostruku ulogu. Pored svog ministarstva, revidira i 28 budžetskih korisnika koji ne ispunjavaju uvjete iz člana 9. Zakona o internoj reviziji. Iako imaju zaposlena 3

³⁹ Federalna uprava civilne zaštite (sistematizovano 3 radna mjesta) i Federalno ministarstvo kulture i sporta (sistematizovano 4 radna mjesta), Služba za zajedničke poslove (sistematizovano 1 radno mjesto)

⁴⁰ Sjednice Vlade FBiH, održane 02.04.2015, 27.05.2015. i 27.08.2015.godine

⁴¹ 5. Sjednica Vlade FBiH, održana 14.04.2011.godine - „Vlada je danas ponovo aktualizirala zaključak da bez njene saglasnosti nema novog zapošljavanja u federalnim ministarstvima, federalnim upravama i federalnim upravnim organizacijama. Ujedno, od svih budžetskih korisnika Vlada je zatražila da joj dostave informaciju o stanju i broju namještenika, te konkursima koji su u toku.“

⁴² Rukovodilac CHJ navodi da postoji neusuglašenost zakonske regulative u dijelu klasifikacije radnih mjesta interne revizije.

⁴³ Službene novine br. 29/03; 23/04; 39/04; 54/04; 67/05; 08/06/04/12

⁴⁴ Službene novine br. 45/10 i 111/12

⁴⁵ Situacija sa zakonodavnim okvirom i pozicioniranjem profesije interne revizije je još složenija na nivou kantona, odnosno općina i gradova. Ni na jednom administrativnom nivou nema jedinstvene klasifikacije radnih mjesta u okviru koje bi se i radno mjesto internog revizora jednoobrazno definiralo u skladu s aktivnostima i obavezama internih revizora i rukovodioca JIR sadržanim u Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

interna revizora (dva revizora i rukovodilac Jedinice), revidirali su 13 procesa FMF, te 21 budžetskog korisnika kako je i planirano. Međutim, iz godine u godinu, interna revizija u ministarstvu finansija se odnosila na revizije usklađenosti procesa, koje su utvrđene Strateškim i godišnjim planovima rada.

3.1.2. Institucije za koje internu reviziju obavlja jedinica interne revizije FMF

Kod druge grupe, jedinica za internu reviziju koja je uspostavljena u FMF ima 2 uposlena interna revizora, te rukovodioca Jedinice, a sistematizovana su 4 radna mesta. Ovaj kapacitet je nedovoljan za obavljanje poslova interne revizije jer su isti u obavezi da revidiraju 28 budžetskih korisnika na federalnom nivou, te Agromediterski zavod, Zavod za javno zdravstvo, Federalni zavod za poljoprivredu, Federalni zavod za geologiju, Četiri fondacije pri ministarstvu kulture i Fondacija Vlade FBiH - Odraz, preko kojih se realizuju značajna budžetska sredstva (detaljnije Prilog 5 i 5a)⁴⁶.

Područja obavljenih revizija su se odnosila na isto kao i prethodnih godina i to: troškovi redovnog poslovanja (33), realizacija javnih nabavki (16), Planiranje, izvršavanje i izvještavanje o Budžetu (1), transferi (8) i ostalo (28). U posmatranom periodu 9 institucija nije revidirano u posmatranom periodu (detaljnije Prilog broj 5 i 5a).

Na osnovu podataka iz izvještaja finansijske revizije Federalnog ministarstva finansija iz 2013 i 2014 godine, a vezano za Jednicu interne revizije FMF, konstatovano je:

Tabela br.2: Pregled izvršenih revizija u JIR pri FMF

God.	Br. zaposlenih internih revizora u JIR pri FMF	Broj revizija JIR u FMF	Broj revidiranih fed. budžetskih korisnika koje je revidirala JIR pri FMF (od 35)	Broj revizija kod korisnika koje je uradila JIR pri FMF	Pilot revizije urađene od JIR u FMF
2013	3	1 (14 procesa)	15 (43%)	25 (73 procesa)	-
2014	3	1 (13 procesa)	18 (51%)	21 (74 procesa)	1

Na osnovu izjava zaposlenih, izvršena je kategorizacija slabih tačaka sistema prema rangu rizika. Rizici su utvrđeni kroz razgovore sa rukovodicima i zaposlenim, kao i na osnovu raspoloživih podataka i iskustva internih revizora.

Analizom dokumentacije je utvrđeno da, iako su bili utvrđeni visoki rizici⁴⁷, kao prioriteti nisu uvršteni u plan revidiranja: FM okoliša i turizma, FM razvoja, poduzetništva i obrta te Fondacija Vlade FBiH „Odraz“, čiji godišnji budžet za navedena tri korisnika, prelazi 20 miliona KM. Kao što smo prethodno naveli (Poglavlje 3.1.1), kod FM razvoja, poduzetništva i obrta nije bilo jasno definisano provođenje interne revizije.

3.2. Obavljanje aktivnosti u skladu sa zakonskim propisima i godišnjim planovima

Po zakonskim propisima, internu reviziju trebaju da uspostave institucije koje zadovoljavaju Kriterije za uspostavljanje jedinica interne revizije. Takođe trebaju da imaju strateške i godišnje planove⁴⁸ interne revizije kojih se moraju pridržavati, te dostavljati godišnji izvještaj CHJ.

Od 73 budžetska korisnika javnog sektora u FBiH koji su u obavezi formiranja jedinice za internu reviziju, strateške i godišnje planove je donijelo samo oko 40% korisnika (detaljnije Prilog br.3a).

3.2.1. Institucije koje su trebale imati uspostavljenu Jedinicu interne revizije

⁴⁶ JIR FMF je dostavila podatke o vršenju interne revizije za Agromediterski zavod, Zavod za javno zdravstvo, Federalni zavod za poljoprivredu, Federalni zavod za geologiju, iako je Pravilnikom o kriterijima navedeno da nisu u obavezi ih revidirati od 2013.godine.

⁴⁷ Za 2013.godinu

⁴⁸ Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH, „Službene novine u FBiH“, broj 47/08, Metodologija rada interne revizije u javnom sektoru u FBiH, „Službene novine“, broj 13/12, 93/13 i 93/15

Na federalnom nivou, od 10 institucija koje imaju uspostavljenu jedinicu interne revizije, svi su donijeli godišnje planove, kao i FM energije, rudarstva i industrije, te Vrhovni sud FBiH koji nemaju uspostavljenu Jedinicu interne revizije.

FM energije, rudarstva i industrije i Vrhovni sud FBiH, su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji utvrdili radna mjesta samostalni izvršilac – interni revizor⁴⁹ koja su i popunjena, što nije u skladu sa zakonskim propisima. S obzirom da ove institucije ispunjavaju kriterije za uspostavljanje jedinice interne revizije, ista su u obavezi da usklade Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji.

Međutim, u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o internoj reviziji budžetskih korisnika, isti su donijeli Strateški plan interne revizije kao i Godišnji plan rada interne revizije za 2014. godinu.

Postoje i slučajevi kod institucija koje su dostavile godišnje izvještaje o izvršenoj internoj reviziji CHJ, a da nisu imale godišnji plan aktivnosti interne revizije (prilog broj 3a).

Međutim, u toku 2015.godine u CHJ izrađen je prijedlog nove strukture strateških i godišnjih planova interne revizije polazeći od potrebe da se usklade struktura i sadržaj strateških i godišnjih planova propisanih Metodologijom i Priručnikom za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u Federaciji BiH, što je objavljeno u vidu izmjena i dopuna Priloga 2 i Priloga 3 sadržanih u Metodologiji. U okviru ovih priloga, razrađena je struktura strateškog i godišnjeg plana interne revizije u skladu sa sadržajem iz Priručnika, uključujući i detaljnije instrukcije i obrazloženje za popunjavanje pojedinih poglavija.

Unaprijeđena struktura strateških i godišnjih planova rada interne revizije će pomoći da planovi budu jasniji i koncizniji, što će stvoriti prepostavke za bolju usklađenost planskih dokumenata interne revizije sa standardom 2010 – Planiranje, naročito u dijelu utemeljenosti planova rada interne revizije na procjeni rizika, te usklađenosti planova rada interne revizije sa ciljevima organizacije.

Aktivnosti institucija javnog sektora u FBiH do kraja 2014.godine na uspostavljanju interne revizije u skladu sa Zakonskim propisima se ogleda u tome da je povećan broj planiranih (252) i urađenih (262) revizija u odnosu na prethodnu godinu (planiranih 141, urađeno 136 revizija).

Prilikom revidiranja dijelova organizacije i pojedinih procesa nisu se sačinjavale studije slučaja rizika⁵⁰ koje bi ocjenjivale nivo rizika, te usmjeravale revidiranja najrizičnijih područja poslovanja. Na osnovu izjava odgovornih osoba, područja revidiranja su se zasnivala na osnovu nalaza interne i eksterne revizije prethodnih godina.

Tabela br.3: Najznačajnija područja koja su obuhvaćena revizijama u 2013.i 2014.godini su⁵¹:

Područja revidiranja	2013.godina	2014.godina
Revizija poslovanja ⁵²	94 (70%)	144 (55%)
Javne nabavke	22 (16%)	30 (11 %)
Planiranje i izvršenje budžeta	10 (7%)	42 (16 %)

⁴⁹ Samostalni interni revizor ograničen je u pogledu kapacitet i obuhvata revizije, te ispunjavanja uslova za timski rad kao i provođenje internog pregleda kvaliteta rada kako je i propisano u Standardima rada interne revizije

⁵⁰ Propisano u Standardima interne revizije (2120 – Upravljanje rizikom)

⁵¹ Konsolidovani izvještaj CHJ FMF za 2014.godinu

⁵² Ugovori o djelu, rad u komisijama, troškovi službenih vozila, revizija procesa donošenja podzakonskih akata, obračun plaća i naknada i naknada koje nemaju karakter plaće, blagajničko poslovanje-obračun i isplata putnih naloga, i dr.

Transferi, projekti (tekući i kapitalni)	10 (7%)	28 (11 %)
Revizije učinka	-	2 (1 %)
Ostalo	-	16 (6 %)
UKUPNO	136 (100%)	262 (100%)

Provedenom revizijom je konstatovano da se interna revizija ne vrši na sistematskoj procjeni rizika⁵³. Tako, na primjer, kod FM poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva nije vršena revizija transfera za poljoprivredu i transfera za veterinarstvo. Realizovani transferi za poljoprivredu čine 90 % od ukupno realizovanih troškova Ministarstva. Ovi transferi takođe nisu bili revidirani ni u 2013.godini⁵⁴.

Isto tako, u FM prometa i komunikacija, uspostavljena je Jedinica za internu reviziju sa 4 sistematizovana radna mjesta, od čega je popunjeno jedno radno mjesto, Načelnika jedinice. Konstatovano je da nije donesen trogodišnji i godišnji plan interne revizije, a načelnik je uglavnom vršio poslove koji nisu u nadležnosti internog revizora (kao na primjer, provođenje preporuka iz Izveštaja o reviziji finansijskih izveštaja Ureda za reviziju institucija u FBiH za 2013. i 2012.godinu).

3.2.2. Jedinica za internu reviziju u Federalnom ministarstvu finansija

Vlada FBiH je na osnovu Zakona o budžetima u FBiH (Službene novine FBiH, broj 19/06) donijela Odluku o utvrđivanju korisnika budžeta za koje će internu reviziju vršiti FMF (Službene novine FBiH, broj 77/06, 49/07). Odlukom⁵⁵ je utvrđeno da jedinica interne revizije FMF vrši internu reviziju kod 44 budžetska korisnika. Na osnovu navedene Odluke, Jedinica za internu reviziju je sačinila (polovinom 2013.godine) dokument procjene rizika za 39 budžetskih korisnika, te izvršili kategorizaciju slabih tačaka sistema prema rangu rizika. Rizici su utvrđeni kroz razgovore sa rukovodicima i zaposlenim, kao i na osnovu raspoloživih podataka i iskustva internih revizora, što je poslužilo za izradu strateškog i godišnjeg plana.

Krajem 2013. godine, FMF je donijelo Pravilnik⁵⁶ kojim su utvrđeni kriteriji za uspostavljanje jedinica interne reviziju za javni sektor u FBiH. Izmjenama Pravilnika (krajem 2014.godine) je utvrđeno da 18 korisnika sa federalnog nivoa treba da uspostavi jedinicu interne revizije, te da jedinica za internu reviziju pri FMF vrši reviziju za 28 budžetskih korisnika.

U Godišnjem planu rada Jedinice za internu reviziju FMF, navodi se da su područja i broj planiranih aktivnosti revidiranja utvrđeni u skladu sa raspoloživim resursima iste, odnosno Jedinica ima uposlena dva interna revizora i Rukovodioca jedinice.

3.3. Sistem praćenja vezano za provođenje preporuka interne revizije

Jedna od uloga interne revizije je da na osnovu utvrđivanja potencijalnih rizika u procesima i aktivnostima, procijeni, sagleda i izvjesti o poduzetim mjerama rukovodioca subjekta revizije odnosno organizacije, po preporukama interne revizije, s ciljem otklanjanja utvrđenih slabosti i nepravilnosti. Preporuke se daju u cilju otklanjanja grešaka radi poboljšanja poslovanja, provođenja mera štednje te racionalizacije potrošnje. U izveštajima finansijske revizije Ureda za reviziju institucija u FBiH, kao i u konsolidovanim izveštajima CHJ, preporuke se u većini slučajeva odnose na:

- realno planiranje, izvršenje i izvještavanje o budžetu,
- troškove redovnog poslovanja,
- realizacije javnih nabavki,
- računovodstvo,
- transfere,
- plan sanacije deficit-a,

⁵³ S obzirom da je Priručnik za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u FBiH donesen krajem 2014.godine („Službene novine FBiH“, broj 106/14).

⁵⁴ Izveštaj finansijske revizije za 2014.godine Ureda za reviziju institucija u FBiH

⁵⁵ Odluka se odnosila samo na federalne budžetske korisnike

⁵⁶ Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica interne revizije u javnom sektoru FBiH, „Službene novine FBiH“, broj 82/13, 74/14

- donošenje nedostajućih akata i slično.

Za realizaciju preporuka, odgovoran je rukovodilac organizacije koji je obavezan da u roku od 30 dana od prijema revizorskog izvještaja, pripremi plan aktivnosti, sa odgovornim osobama i utvrđenim rokom za poduzimanje neophodnih mjera i radnji u okviru njihove kompetentnosti. U roku od 6 mjeseci rukovodilac jedinice interne revizije informiše rukovodioca organizacije.

Na osnovu dostavljenih godišnjih izvještaja o radu interne revizije⁵⁷ u 2013. i 2014. godini, utvrđeno je da su u postupku obavljenih internih revizija date 594 preporuke, dok je u izvještajima za 2014.godinu dato 1.189 preporuka.

Tabela br.4: Odnos broja datih, provedenih i neprovedenih preporuka u 2013.i 2014.godini

	Broj datih preporuka	Broj provedenih preporuka	Neprovedene preporuke navedene u izvještajima		
			Ukupan broj neprovedenih preporuka	Istekao rok za provođenje	U toku provođenja
2013.	594	184 (31%)	410	53	357
2014.	1189	491 (41%)	698	123	575

Na osnovu navedene tabele se može konstatovati da je u 2014.godini dva puta veći broj datih preporuka, dok oko 60% preporuka iz prethodne godine nije implementirano, odnosno preneseno je u narednu godinu. U većini slučajeva, uvidom u dokumentaciju, propusti navedeni u izvještajima nisu otklonjeni u toku naredne godine. Većinom se preporuke ponavljaju iz godine u godinu te se odnose na putne troškove, izdatke za mobilne telefone, korištenje službenih vozila, ugovorene i druge posebne usluge, usluge reprezentacije, izdataka za rad komisija i ugovora o djelu, javnih nabavki i popisa imovine, obaveza i potraživanja i drugo.

Jedinice interne revizije dostavljaju goodišnje izvještaje CHJ, koja na osnovu njih sačinjava Godišnji konsolidovani izvještaj, koji sadrži informacije o (ne)uspostavi Jedinica za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, broju zaposlenih internih revzora, područjima revidiranja kao i najznačajnije nalaze i date preporuke. Tako sačinjen Izvještaj se dostavlja Vladi FBiH na usvajanje. Vlada FBiH je donijela Zaključak⁵⁸ kojim je usvojila Godišnji konsolidovani izvještaj interne revizije u javnom sektoru u FBiH za 2013. godinu, a da pored datih preporuka nije dala prijedlog mjera i aktivnosti institucija u oticanju istih. Međutim, usvajanjem Izvještaja za 2014. godinu⁵⁹, data su zaduženja vezana za neprovođenje preporuka koja se odnose samo na tri institucije⁶⁰, poduzimanje aktivnosti na popunjavanju sistematizovanih mesta u CHJ, te daljnjem uspostavljanju funkcije interne revizije u javnom sektoru FBiH. Navedenim Zaključkom je dat rok za očitovanje o neprovođenju preporuka, ali nije za uspostavu Jedinica interne revizije u javnom sektoru u FBiH.

Na osnovu Standarda 2500⁶¹, rukovodstvo ima primarnu odgovornost za praćenje napretka u provođenju preporuka, odnosno da odgovarajući upravljački nivo treba pratiti preduzimaju li se predviđeni koraci u cilju provođenja prihvaćenih preporuka.

⁵⁷ Podaci Centralne harmonizacijske jedinice FBiH

⁵⁸ V.broj 1291/2014, od 02.07.2014.godine

⁵⁹ Zaključak Vlade FBiH, V.broj 1041/2015, od 20.08.2015.godine

⁶⁰ FM energije, rudarstva i industrije, Federalna uprava policije i FM poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

⁶¹ Standardi za profesionalnu praksu interne revizije sa pojašnjenjima, Službene novine broj 93/13, 2500 – Praćenje napretka

4. ZAKLJUČCI

Aktivnosti institucija javnog sektora u FBiH do kraja 2014. godine na uspostavljanju funkcionalne interne revizije u skladu sa zakonskim propisima nisu bile na potrebnom nivou. Vezano za uspostavljanje funkcionalne Jedinice za internu reviziju, koju su korisnici budžetskih sredstava imali obavezu da uspostave u utvrđenom roku⁶², konstatovano je da kod dijela budžetskih korisnika, ista nije ni organizaciono uspostavljena/sistematizovana, odnosno nije uspostavljena jedinica interne revizije.

Određeni broj uspostavljenih jedinica za internu reviziju nije bio funkcionalan, iz razloga što nisu kadrovski popunjena sistematizovana radna mjesta internih revizora. Kod određenih organizaciono uspostavljenih jedinica za internu reviziju, nisu ispoštovane obaveze donošenja strateškog i godišnjeg plana aktivnosti interne revizije, kojim bi se utvrdile oblasti od najveće važnosti za provođenje aktivnosti interne revizije. Isto tako, određeni broj uspostavljenih jedinica za internu reviziju nije sačinio godišnji izveštaj o internoj reviziji, tako da CHJ nije u potreboj mjeri bila informisana o aktivnostima.

Pravilno usmjerene aktivnosti interne revizije mogu uticati na smanjenje broja rizičnih područja u poslovanju organizacija ili smanjenju nivoa ukupnog poslovnog rizika, čime se direktno utiče na povećanje ukupne poslovne uspješnosti i mogućnosti da se odgovori na sve složenije izazove koji se nameću u poslovnom okruženju. Revidirana područja u najvećem dijelu su se odnosila na revizije poslovanja, dok se za ostala područja koja nose visoke rizike, kao što su javne nabavke, tekući i kapitalni transferi, planiranje i izvršenje budžeta nije posvetilo dovoljno pažnje.

Iz tog razloga, Federalno ministarstvo finansija je krajem 2014. godine donijelo Priručnik za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u FBiH⁶³ čijom primjenom bi se pravovremeno mogle poduzimati mjeru na sprečavanju i otklanjanju nepravilnosti i prevara unutar institucija. Priručnik pruža uputstva i unificiranu metodologiju za procjenu rizika u organizaciji i za procese koji se revidiraju.

Proces upravljanja rizicima u institucijama javnog sektora u FBiH nije regulisan zakonskim propisima⁶⁴, tako da upravljanje rizicima nije u dovoljnoj mjeri integrirano u procese planiranja i donošenja odluka u javnom sektoru u FBiH.

Bitno je napomenuti da bi se na osnovu procjene rizika, trebali donositi Strateški i godišnji planovi. Međutim, strateški i godišnji planovi su u većini slučajeva doneseni i na osnovu istih se vrši interna revizija, ali postoje i budžetski korisnici kod kojih nisu doneseni, iako su imali uspostavljenu jedinicu za internu reviziju. Značajno je istaknuti da tako uspostavljena jedinica sačinjava Godišnji plan rada na osnovu uposlenih internih revizora, tj. na osnovu kadrovske popunjenoosti. Imajući u vidu činjenicu da u najvećem broju slučajeva, sistematizovana radna mjesta internih revizora nisu kadrovski popunjena, što dovodi u pitanje da li su takvi planovi realno postavljeni i ostvarivi. Sedam institucija na federalnom nivou, nije sačinilo strateški i godišnji plan aktivnosti interne revizije, iz razloga što nisu uposleni interni revizori (tri institucije) i nisu uspostavljene jedinice interne revizije (četiri institucije).

Kao razlog nepotpunjavanja sistematizovanih radnih mesta za interne revizore, Institucije iz uzorka su navodile zabranu zapošljavanja u FBiH. Vlada FBiH je u 2015. godini, donijela Zaključak kojim se stavlja Moratorij na zapošljavanje, međutim značajno je navesti da su istim izuzeti budžetski korisnici koji su imali potrebu da zaposle nove službenike, uz prethodno pribavljeno mišljenje FMF kao i druge institucije i ustanove uz saglasnost Vlade FBiH o zapošljavanju koja se mogla tražiti putem nadležnih ministarstava. Navedena zabrana zapošljavanja u FBiH se nije odnosila na prethodne godine.

U nekoliko institucija koje imaju zaposlenog internog revizora, dešava se da obavljaju i druge poslove koji nisu u domeni rada IR. Interni revizor ne može obavljati nikakve druge poslove osim poslova interne revizije odnosno ne može biti dio procesa koje može revidirati. Sve ovo ima za posljedicu da broj obavljenih

⁶² U skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH

⁶³ Službene novine FBiH, broj 106/14

⁶⁴ Samo je u Nacrtu Zakona o FJK-u FBiH (2014./2015.godine) definirana odgovornost rukovodilaca budžetskih korisnika za upravljanje rizicima od nepravilnosti i prevara te provođenje radnji za sprečavanje i otklanjanje nepravilnosti i prevara

internih revizija i broj preporuka koje su interni revizori dužni dati, ali ne i sprovesti (to je zadatak rukovodstva), su malobrojniji i slabijeg kvaliteta.

Imajući u vidu da je broj datih preporuka interne revizije u 2014. godini, dva puta veći u odnosu na prethodnu godinu, može se zaključiti da institucije nisu implementirale preporuke interne revizije, odnosno nisu poduzimane potrebne aktivnosti na realizaciji preporuka interne revizije. Isto tako veći broj institucija nije implementirao preporuke koje su date u izvještajima finansijske revizije Ureda za reviziju institucija u FBiH. Prema navedenom, može se zaključiti da institucije nisu uspostavile sistem praćenja implementacije preporuka interne revizije.

Interna revizija svojim nalazima i preporukama direktno utječe na poboljšanje poslovanja, ispunjavanje zadataka i postizanja definiranih ciljeva organizacije, na ekonomičniju, efikasniju i djelotvorniju upotrebu resursa, kao i čuvanja sredstava organizacije od gubitaka što utiče i na jačanje upravljačke odgovornosti. Realizacija preporuka interne revizije bi imala direktno odraz i na uštede javnih sredstava, ispunjavanje zadataka i ostvarenje definiranih ciljeva organizacije.

CHJ je ovlaštena za razvoj u oblasti interne revizije, nadzor nad implementacijom propisa i koordinaciju rada jedinica. Međutim, izostala je podrška Vlade FBiH, što se ogleda i u tome da je Rukovodilac CHJ imenovan u martu 2011.godine, a u zadnjem kvartalu 2013.godine, primljena su dva zaposlenika (od sistematizovanih 9 radnih mjesaca). Navedena kadrovska situacija uveliko otežava napredak u radu CHJ i postupanje po ovlaštenjima datim zakonom.

Međutim, evidentan je napredak u ovoj oblasti (u 2014.godini u odnosu na prethodne godine) koji se ogleda u povećanju broja zaposlenih internih revizora, povećanju broja jedinica za internu reviziju (u skladu sa Zakonom i Pravilnikom o kriterijima), te povećanim nivoom saradnje između internih revizora. S obzirom da je prema Akcionom planu iz Strategije razvoja PIFC-a 2010.-2014.godina, za svaki nivo vlasti bio utvrđen rok za izmjenu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i formiranje jedinica za internu reviziju do kraja 2011.godine, ne može se potvrditi da je pravovremeno implementiran Plan aktivnosti uspostavljanja funkcionalne interne revizije u javnom sektoru FBiH. Nešto manje od 50% institucija javnog sektora u FBiH je poduzimalo aktivnosti na uspostavi jedinica internu reviziju, međutim većina nije funkcionalno uspostavljena do kraja 2014.godine.

Tokom izrade ovog izvještaja revizije učinka, uočene su daljnje radnje od strane CHJ na uspostavi jedinica interne revizije u javnom sektoru FBiH. Tako na prijedlog CHJ, Vlada FBiH je usvojila u 2015.godini Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, te dostavila u Parlamentarnu proceduru. Izmjene Zakona se uglavnom odnose na usaglašavanje sa propisima drugih nivoa vlasti u BiH i potrebama nastalim iz prakse na uspostavljanju i funkcioniranju interne revizije u javnom sektoru FBiH kroz racionalizaciju uspostave IR i eliminaciju mogućnosti uspostave funkcije IR u vidu samostalnih internih revizora. Potreba za racionalnijom uspostavom funkcije interne revizije usmjerava njen razvoj u pravcu zajedničkih jedinica za internu reviziju u ministarstvima finansija koje pokrivaju više budžetskih korisnika, posebno na nivou kantona. Zakonska odredba koja predviđa imenovanje jednog internog revizora u svim općinama pokazala se neekonomičnom i teško provodivom u praksi. Federalno ministarstvo finansija je u 2015. godini izradilo novu Strategiju razvoja sistema PIFC-a u FBiH za period 2015.-2018. godina, kojom će se obezbjediti integralan razvoj PIFC-a u FBiH i budžetskih reformi⁶⁵.

5. PREPORUKE

Nakon provedenog istraživanja, Ured za reviziju institucija u FBiH daje preporuke nadležnim institucijama, kao i institucijama na svim nivoima vlasti u FBiH, za poduzimanje aktivnosti na uspostavljanju interne revizije.

⁶⁵ Praćenje provođenja revidiranog akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave, juli 2015.godine

Preporuke Parlamentu FBiH

- Intenzivirati aktivnosti procesa donošenja izmjena i dopuna zakonske regulative iz oblasti interne revizije u cilju stvaranja osnova za racionalniju uspostavu jedinica za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, te aktualizirati pitanje nefunkcionalnosti Koordinacionog odbora CHJ u BiH koji je odgovoran za harmonizaciju regulative iz oblasti interne revizije u javnom sektoru na cijeloj teritoriji BiH.

Preporuke Vladi FBiH

- Poduzeti aktivnosti na blagovremenoj provedbi i razvoju Strategije javne interne finansijske kontrole u FBiH i Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru FBiH u cilju stvaranja osnova za racionalniju uspostavu jedinica za internu reviziju.
- Jasno definisati zaduženja institucija po pitanju nalaza i preporuka iz Godišnjeg konsolidovanog izvještaja interne revizije u javnom sektoru FBiH, definisati rokove za njihovu provedbu, te uspostaviti sistem sankcionisanja za neprovodenje preporuka.

Preporuke Federalnom ministarstvu finansija

- Uspostaviti jaču koordinacijsku ulogu Koordinacionog odbora CHJ, te uspostaviti saradnju CHJ sa nižim nivoima vlasti u FBiH u cilju efikasnijeg uspostavljanja i razvoja interne revizije u javnom sektoru u FBiH.
- Pokrenuti inicijativu kojom će se jednoobrazno urediti predmetna pitanja u okviru regulative vezano za radna mjesta i plaće internih revizora u državnoj i javnoj službi, što je potrebno provesti u koordinaciji sa reformom javne uprave.
- U cilju efektivnog rada, kadrovski ojačati kapacitete u CHJ kako bi se omogućilo obavljanje poslova iz nadležnosti i ovlaštenja dodijeljenih zakonskim propisima.

Preporuke Centralnoj harmonizacijskoj jedinici

- Redefinisati kriterije za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru u FBiH u cilju racionalizacije uspostave istih.
- Poduzeti odgovarajuće aktivnosti kako bi se potaknuli korisnici budžeta koji nisu uspostavili internu reviziju, da u što kraćem roku osiguraju organizacijske pretpostavke i poduzmu aktivnosti za uspostavu navedenog sistema u skladu sa odredbama Zakona o internoj reviziji.
- Nastaviti vršenje kontrole organizacionog uspostavljanja i sistematizacije te pozicioniranja interne revizije na nižim nivoima vlasti.
- Pronaći instrumente (propisima regulisati) da se standard – neovisnost internih revizora u potpunosti obezbjedi i primjenjuje što bi internim revizorima omogućilo kvalitetniji i kreativniji rad, eliminirao određene vrste pritisaka i omogućilo znatno bolje rezultate nego u dosadašnjoj praksi interne revizije.

Preporuke rukovodiocima institucija javnog sektora u FBiH koje su obavezne uspostaviti internu reviziju

- Sve institucije javnog sektora u FBiH treba da poduzmu aktivnosti na izmjenama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, te pribavljanje potrebnog mišljenja CHJ u cilju uspostavljanja funkcije interne revizije u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu oblast interne revizije.

- Upravljanje rizicima ugraditi u redovne planske procese institucija i da se na osnovu provedenih analiza rizika unaprijedi sistem interne revizije.
- Pravovremeno poduzimati odgovarajuće mjere i aktivnosti, na osnovu izvještaja Rukovodioca jedinice za internu reviziju vezano za implementaciju datih preporuka u izvještajima internih revizora s ciljem unaprijeđenja finansijskog upravljanja i kontrola, odnosno učinkovitijeg poslovanja.

Revizorski tim:

Esma Muslić, vođa tima

Sanela Kadić, član tima

PRILOZI

PRILOG 1

U skladu sa kriterijima iz člana 3. stav (1) Pravilnika o kriterijima za uspostavljanje interne revizije (Službene novine FBiH, broj 82/13 i 74/14), jedinice za internu reviziju na nivou Federacije BiH obavezne su uspostaviti sljedeće organizacije:

1	Parlament Federacije Bosne i Hercegovine za: - Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine - Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine - Zajedničke službe Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine
2	Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
3	Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH
4	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova
5	Federalna uprava policije
6	Federalna uprava civilne zaštite
7	Federalno ministarstvo pravde za: - Federalno ministarstvo pravde - Kaznenopopravni zavodi
8	Federalno ministarstvo finansija za: - Federalno ministarstvo finansija, - Ured predsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, - Ured potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine, - Federalna finansijska policija, - Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, - Federalno tužilaštvo Federacije Bosne i Hercegovine, - Federalno pravobranilaštvo, - Federalna uprava za geodetske i imovinskopravne poslove, - Federalni zavod za statistiku, - Federalni hidrometeorološki zavod, - Arhiv Federacije, - Federalni zavod za programiranje razvoja, - Federalna direkcija robnih rezervi, - Federalni štab civilne zaštite, - Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine, - Federalna novinska agencija, - Javna ustanova Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH, - Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, - Odbor državne službe za žalbe Federacije Bosne i Hercegovine, - Federalna uprava za inspekcijske poslove, - Federalno ministarstvo trgovine, - Federalno ministarstvo prostornog uređenja, - Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, - Ured Vlade FBiH za zakonodavstvo i uskl. sa propisima Evropske unije, - Ured Vlade FBiH za odnose sa javnošću, - Ured za saradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom BiH, - Komisija za koncesije FBiH, - Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, - Federalno ministarstvo okoliša i turizma
9	Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine
10	Federalno ministarstvo energije, rудarstva i industrije
11	Federalno ministarstvo prometa i komunikacije
12	Federalno ministarstvo zdravstva za: - Federalno ministarstvo zdravstva, - Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine
13	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za: - Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,

	<ul style="list-style-type: none"> - Federalni zavod za geologiju, - Federalni zavod za agropedologiju, - Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, - Federalni agromediterski zavod Mostar
14	Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata
15	Vrhovni sud Federacije BiH <ul style="list-style-type: none"> - Vrhovni sud FBiH - Sudska policija FBiH
16	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike
17	Federalno ministarstvo kulture i sporta
18	Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica

PRILOG 2 - GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O NAPRETKU Ureda koordinatora za reformu javne uprave za period januar-decembar 2014.godine

Kordinacioni Odbor CHJ je izradio i usvojio Poslovnik o radu i Program rada. U periodu od osnivanja do maja 2012. godine, u skladu sa usvojenim Programom rada, KO CHJ je održao jedanaest sjednica. U ovom periodu, KO CHJ je izradio i usvojio Okvirnu metodologiju rada internih revizora (Etički kodeks, Povelja interne revizije i priručnik za interne revizore) i Okvirni zakon o finansijskom upravljanju i kontroli. Svaki od nivoa vlasti je, kroz svoju CHJ, dokumente koje je dalje razrađivao i pripremao, prilagođavao svojim potrebama poštujući okvirne dokumente. Ovim koordiniranim pristupom postigla se unificiranost u pristupu propisima metodološkog tipa iz oblasti interne revizije. U izradi Okvirnog zakona o finansijskom upravljanju i kontroli uzeti su u obzir komentari Generalne direkcije za budžet Evropske komisije. KO CHJ nije održavao sjednice u periodu 2013-2014. godine

Razvoj PIFC-a u Federaciji BiH u periodu 2010-2014. godine bio je uređen Strategijom. U okviru Federalnog ministarstva formirana je Centralna harmonizacijska jedinica (CHJ) kao tijelo za koordinaciju razvoja metodologije i standarda rada finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije, organizovanje edukacija, te provjeru kvalitete sistema internih finansijskih kontrola. U skladu sa Zakonom o internoj reviziji, CHJ je do sada pripremila tri godišnja konsolidovana izvještaja o stanju interne revizije koje je Federalno ministarstvo finansija podnijelo Vladi Federacije BiH. Evidentan je dalji napredak koji se ogleda u povećanju broja zaposlenih internih revizora, broja uspostavljenih jedinica za internu reviziju, te povećanju nivoa saradnje internih revizora i CHJ. Veći broj organizacija u Federaciji BiH još uvijek nije započeo aktivnosti na formiranju jedinice za internu reviziju u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, a u pojedinim organizacijama, iako formirane, jedinice po svom mjestu u organizaciji i opisu aktivnosti nisu uskladene sa važećom regulativom. Problem predstavlja adekvatno popunjavanje radnih mjesta stručnim kadrovima. Od ukupno 78 obveznika uspostave jedinica za internu reviziju na nivou Federacije, kantona, vanbudžetskih fondova i opština/gradova, shodno kriterijima Federalnog ministarstva finansija, funkciju interne revizije sistematizovalo je njih ukupno 48 ali je potrebno raditi na popunjavanju sistematizovanih mjeseta i adekvatnom organizacionom pozicioniranju. Uspostavu interne revizije usložnjava administrativna struktura i veliki broj obveznika uspostave ove funkcije. Potreba za racionalnom uspostavom funkcije interne revizije usmjerava njen razvoj u pravcu zajedničkih jedinica za internu reviziju u ministarstvima finansija koje pokrivaju više budžetskih korisnika, posebno na nivou kantona. Zakonska odredba koja predviđa imenovanje jednog revizora u svim općinama pokazala se neekonomičnom i teško provodivom u praksi. U toku je i izrada nove Strategije razvoja PIFC-a za period 2015-2018. godine koja će obezbijediti integralan razvoj PIFC-a i budžetskih reformi. Sve ovo doprinosi ispunjavanju cilja JF 4.1 Implementacija PIFC strategije. U javnom sektoru Federacije BiH zaposleno je ukupno 65 internih revizora, od toga 16 na nivou federalnih institucija, 15 na nivou kantona, 18, na nivou vanbudžetskih fondova (federalni/kontonalni), 11 na nivou opština/gradova i 5 u ostalim institucijama. Izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za obavljanje poslova interne revizije propisan je plan i program obuka za interne

revizore koji trebaju sprovoditi strukovna udruženja. Ovo je doprinijelo ispunjavanju cilja JF 4.2 Uvođenje interne revizije. Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 47/08) usvojen je 2008. godine. U toku je parlamentarna procedura za stvaranje zakonskih preduslova za potpunu implementaciju finansijskog upravljanja i kontrole. Predstavnički dom Parlamenta Federacije usvojio je Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli. Nacrt je prethodno poslan na komentare Generalnoj direkciji za budžet Evropske komisije. CHJ je uz podršku Projekta pripremila nacrte podzakonskih akata i metodološke smjernice za operacionalizaciju finansijskog upravljanja i kontrole čija objava je uslovljena usvajanjem Zakona. Ovo je doprinijelo ispunjavanju cilja JF 4.2. Uvođenje interne revizije.

PRILOG 3: Poduzimanje mjera za uspostavljanje jedinice interne revizije u 2013.i2014.godini:

NIVOI 2013	Upostavljeno JIR u 2013.godini	Uspostavili mimo Zakon. propisa	Nisu upostavili	Zaposleno internih revizora
FBiH	6	0	12	11
Kantoni	3	2	5	10
Vanbudžetski fondovi	2	1	15	6
Opštine/Gradovi	0	5	23	5
Ostale institucije	0	0	0	0
UKUPNO	11	8	55	32

NIVOI 2014	Upostavljeno JIR u 2014.godini	Uspostavili mimo Zakon. propisa	Nisu upostavili	Zaposleno internih revizora
FBiH	10	0	4	15
Kantoni	3	3	4	12
Vanbudžetski fondovi	8	5	5	20
Opštine/Gradovi	1	16	10	8
Ostale institucije	2	0	0	5
UKUPNO	24	24	23	60

PRILOG 3a: Aktivnosti institucija na upostavljanju funkcionalne interne revizije u skladu sa Zakonskim propisima, strateškim i godišnjim planovima za 2013.i2014.godinu

NIVOI 2013	Donešen strateški plan	Donešen godišnji plan	Planirane revizije	Obavljene revizije	Ad hoc revizije	Dostavljeni izvještaji
FBiH	10	10	89	82	4	10
Kantoni	3	3	8	6	1	3
Vanbudžetski fondovi	2	2	30	24	2	3
Opštine/Gradovi	5	4	14	9	8	5
Ostale institucije	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	20	19	141	121	15	21

NIVOI 2014	Donešen strateški plan	Donešen godišnji plan	Planirane revizije	Obavljene revizije	Ad hoc revizije	Dostavljeni izvještaji
FBiH	12	12	100	89	13	12
Kantoni	5	5	55	53	11	5
Vanb. fondovi	5	6	50	40	10	6
Opštine/Gradovi	5	6	30	19	7	8
Ostale institucije	2	2	17	13	7	2
UKUPNO	29	31	252	214	48	33

PRILOG 3b: Provođenje preporka

NIVOI 2012	Dato preporuka	Ispunjene preporuke iz 2012.god	Čeka na realizaciju	Nije ispunjeno
FBiH	311	123	141	47
Kantoni	98	16	82	0
Vanbudžetski fondovi	62	22	36	4
Opštine/Gradovi	123	23	98	2
Ostale institucije	0	0	0	0
UKUPNO	594	184	357	53

NIVOI 2013	Dato preporuka	Ispunjene preporuke iz 2013.god	Čeka na realizaciju	Nije ispunjeno
FBiH	453	200	196	57
Kantoni	389	99	255	35
Vanbudžetski fondovi	115	71	36	8
Opštine/Gradovi	147	98	41	8
Ostale institucije	85	23	47	15
UKUPNO	1189	491 (41%)	575 (80% neisp.)	123

PRILOG 4: Institucije koje su obavezne imati jedinicu interne revizije

	Do 31.12.2014.godine	Imaju uspostavljen uJIR	Imaju uspost. ali nije u skladu sa zakonskim propisima	Nema uspostavljen uJIR	Sistematiszovano zaposlenih internih revizora	Zaposleno internih revizora
1	Parlament FBiH			X	0	0
2	Vlada FBiH*			X	1	1
3	Služba za zaj. posl. organa i tijela FBiH			X	0	0
4	FM unutrašnjih poslova	X			3	0
5	Federalna uprava policije	X			3	1
6	Federalna uprava civilne zaštite			X	0	0
7	FM pravde			X**	0	0
8	Federalno ministarstvo finansija	X			4	3
9	Porezna uprava FBiH	X			3	2
10	FM energije, rudarstva i industrije			X*	1	1
11	FM prometa i komunikacije	X			4	1
12	FM zdravstva	X			4	1
13	FM poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	X			4	1
14	FM za pitanje boraca i invalida odb.-osl. rata	X			3	2
15	Vrhovni sud FBiH			X***	0	0
16	FM rada i socijalne politike	X			4	1
17	FM kulture i sporta			X	0	0
18	FM raseljenih osoba i izbjeglica	X			4	1

*samostalni izvršilac IR

**ad hoc tim za IR

*** IR vrši interni kontrolor

		Uspostavili JIR		Uspost. ali nije u skladu sa zakonskim propisima		Nisu uspostavili JIR		Sistematično zapošlenih internih revizora		Zaposleno internih revizora	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1	Parlament FBiH					X	X	0	0	0	0
2	Vlada FBiH					X	X	1	1	1	1
3	Služba za zaj. poslove organa i tijela FBiH					X	X	0	0	0	0
4	FM unutrašnjih poslova		X			X		0	3	0	0
5	Federalna uprava policije	X	X					3	3	1	1
6	Federalna uprava civilne zaštite					X	X	0	0	0	0
7	FM pravde					X	X	0	0	0	0
8	Federalno ministarstvo finansija	X	X					4	4	3	3
9	Porezna uprava FBiH		X			X		0	3	0	2
10	FM energije, rudarstva i industrije					X	X	1	1	1	1
11	FM prometa i komunikacije		X			X		0	4	0	1
12	FM zdravstva	X	X					4	4	1	1
13	FM poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	X	X					4	4	1	1
14	FM za pitanje boraca i invalida odb.-osl. rata	X	X					3	3	2	2
15	FM razvoja, poduz. i obrta					X	X	0	0	0	0
16	FM rada i socijalne politike		X			X		0	4	0	1
17	FM kulture i sporta					X	X	0	0	0	0
18	FM raseljenih osoba i izbjeglica	X	X					4	4	1	1

PRILOG 4a: uspostavljanje interne revizije u skladu sa Zakonskim propisima, strateškim i godišnjim planovima

		Donešen godišnji plan		Planirane revizije		Obavljene revizije		Ad hoc revizije		Dostavljeni izvještaji	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
1	Parlament FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
2	Vlada FBiH	DA	DA	7	7	5	5	0	2	DA	DA
3	Služba za zaj.posl.org i tijela fBiH	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
4	FM unutrašnjih poslova	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
5	Federalna uprava policije	DA	DA	4	3	3	3	1	0	DA	DA
6	Federalna uprava civilne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
7	FM pravde	-	DA	-	12	-	12	-	0	NE	DA
8	Federalno ministarstvo finansija	DA	DA	38	34	38	34	1	1	DA	DA
9	Porezna uprava FBiH	-	DA	-	6	-	2	-	2	NE	DA
10	FM energije, rud. i industrije	DA	DA	9	8	9	8	0	1	DA	DA
11	FM prometa i komunikacije	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
12	FM zdravstva	DA	DA	6	4	6	4	0	0	DA	DA
13	FM poljopr., vodopr. i šumarstva	DA	DA	6	6	4	3	0	1	DA	DA
14	FM za pitanje boraca i invalida odb.-osl. rata	DA	DA	6	6	6	6	0	0	DA	DA
15	FM razvoja, poduz. i obrta	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	-
16	FM rada i socijalne politike	-	DA	-	6	-	5	-	5	NE	DA
17	FM kulture i sporta	-	-	-	-	-	-	-	-	NE	NE
18	FM raseljenih osoba i izbjeglica	DA	DA	4	3	4	2	1	1	DA	DA

PRILOG 4b: Provođenje preporuka

		Dato preporuka		Ispunjene preporuke		Čeka na realizaciju		Nije ispunjeno	
		2013	2014	2012	2013	2013	2014	2013	2014
1	Parlament FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Vlada FBiH	29	31	16	23	10	8	3	0
3	Služba za zaj. posl. organa i tijela FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-
4	FM unutrašnjih poslova	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Federalna uprava policije	16	17	7	4	8	7	1	6
6	Federalna uprava civilne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-
7	FM pravde	-	13	-	0	-	13	-	0
8	Federalno ministarstvo finansija	148	214	45	85	88	111	15	18
	JIR	36	30	15	20	5	16	11	14
9	Porezna uprava FBiH	-	15	-	12	-	3	-	0
10	FM energije, rudarstva i industrije	31	41	10	10	6	21	15	10
11	FM prometa i komunikacije	-	-	-	-	-	-	-	-
12	FM zdravstva	14	17	13	6	1	11	0	0
13	FM poljoprivrede, vodopri i šumarstva	17	22	9	8	0	0	8	14
14	FM za pitanje bor. i inv. odb.-osl. rata	39	20	23	6	11	11	5	3
15	FM razvoja, poduz. i obrta	-	-	-	-	-	-	-	-
16	FM rada i socijalne politike	-	49	-	43	-	0	-	6
17	FM kulture i sporta	-	-	-	-	-	-	-	-
18	FM raseljenih osoba i izbjeglica	17	10	-	-	-	-	-	-

PRILOG 5: Institucije za koje internu reviziju obavlja FM finansija (2013.godina)

	Federalno ministarstvo finansija za:	Obavljeni revizija	Područja obavljenih revizija				
			Troškovi redovnog poslovanja	Realizacija javnih nabavki	Plan., izvršenje i izvještavanje o raspodjeli	Transferi, subvencije i grantovi	Ostalo
1.	FM finansija	14 revizija procesa	6	1	1	-	6
2.	Ured predsjednika FBiH	1(5 procesa), +vanredna revizija za sva tri uredablagajničko poslovanje	1	1	-	1	2
3.	Ured potpredsjednika FBiH	Za oba ureda po 1 revizija, po 5 procesa	1 1	1 1	- -	1 1	2 2
4.	Federalna finansijska policija	-	-	-	-	-	-
5.	Ustavni sud FBiH	-	-	-	-	-	-
6.	Federalno tužilaštvo FBiH	-	-	-	-	-	-
7.	Federalno pravobranilaštvo	-	-	-	-	-	-
8.	FU za geod. i imov.pr. poslove	1(7 procesa)	6	1	-	-	-
9.	Federalni zavod za statistiku	1(4 procesa)	2	1	-	-	1
10.	Federalni hidrom.zavod	-	-	-	-	-	-
11.	Arhiv Federacije	1(5 procesa) plus 1 vanredna revizija po zahtjevu FMUP-a	4	1	-	-	-
12.	FZ za programiranje razvoja	-	-	-	-	-	-
13.	FD robnih rezervi	1 (3 procesa)	-	1	-	-	2
14.	Federalni štab civilne zaštite	-	-	-	-	-	-
15.	Gender centar FBiH	-	-	-	-	-	-
16.	Federalna novinska agencija	1(5 procesa)	3	1	-	-	1
17.	JU Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH	-	-	-	-	-	-
18.	Agencija za drž. službu FBiH	1(2 procesa)	-	-	-	-	2
19.	Odbor drž. službe za žalbe FBiH	-	-	-	-	-	-
20.	FU za inspekcijske poslove	-	-	-	-	-	-

21.	FM trgovine	1(4 procesa)	2	1	-	1	-
22.	FM prostornog uređenja	1(3 procesa)	2	1	-	-	-
23.	FM obrazovanja i nauke	1(2 procesa)	2	-	-	-	-
24.	Ured Vlade FBiH za zakon. i uskl. sa propisima EU	-	-	-	-	-	-
25.	Ured Vlade FBiH za odn sa javn	-	-	-	-	-	-
26.	Ured za saradnju i zastup. pred Ustavnim sudom BiH	-	-	-	-	-	-
27.	Komisija za koncesije FBiH,	-	-	-	-	-	-
28.	FM razvoja, poduzetn. i obrta	-	-	-	-	-	-
29.	FM okoliša i turizma	-	-	-	-	-	-
	Agrometiteranski zavod	1(5 procesa)	3	1	-	-	1
	Zavod za javno zdravstvo	1(2 procesa)	-	1	-	-	1
	Fed. zavod za poljoprivredu	1(4 procesa)	2	1	-	-	1
	Fed. zavod za geologiju	1(4 procesa)	3	1	-	-	-
	4 Fondacije	4 revizije ukupno(8 procesa)	1 po svakoj fondaciji	-	-	1 po svakoj fondaciji	-
	Odraz	2 izvještaja	2	-	-	-	-

PRILOG 5a: Institucije za koje internu reviziju obavlja FM finansijska (2014.godina)

Područja obavljenih revizija							
	Federalno ministarstvo finansijska za:	Obavljeno revizija	Troškovi redovnog poslovanja	Realizacija javnih ..	izvršenje i izvještava nje o	Transferi, subvencije i grantovi	Ostalo
1.	FM finansijska	13 revizija procesa + 1 pilot revizija	3	1	1	-	8
2.	Ured predsjednika FBiH	1 revizija , 5 procesa	2	1		1	1
3.	Ured potpredsjednika FBiH	Za oba ureda po 1 revizija, po 5 procesa	2	1	-	1	1
4.	Fed. finansijska policija	1 revizija,3 procesa		1			2
5.	Ustavni sud FBiH						
6.	Federalno tužilaštvo FBiH	1 revizija, 4 procesa	1	1			2
7.	Federalno pravobranilaštvo	1 revizija, 4 procesa	1	1			2
8.	FU za geod i imov.pr. poslove	1 revizija, 6 procesa	4	1			1
9.	Fed. zavod za statistiku						
10.	Federalni hidrom.zavod						
11.	Arhiv Federacije	1 revizija, 4 procesa	2	1			1
12.	FZ za programiranje razvoja						
13.	FD robnih rezervi	1 revizija, 4 procesa	2	1			1
14.	Fed. štab civilne zaštite						
15.	Gender centar FBiH						
16.	Fed. novinska agencija	1 revizija, 5 procesa	3	1			1
17.	JU Centar za edukaciju sudsija i tužilaca u FBiH	1 revizija, 4 procesa	2	1			1
18.	Agencija za drž službu FBiH						
19.	Odb drž službeza žalbeFBiH						
20.	FU za inspekcijske poslove	1 revizija ,3 procesa	1	1			1
21.	FM trgovine						
22.	FM prostornog uređenja	1 revizija, 3 procesa	2	1			
23.	FM obrazovanja i nauke	1 revizija, 4 procesa	2	1			1
24.	Ured Vlade FBiH za zakon. i uskl. sa propisima EU						

25.	Ured Vlade FBiH za odn sa javn	1 revizija, 3 procesa	1					2
26.	Ured za saradnju i zastup. pred Ustavnim sudom BiH	1 revizija, 3 procesa		1				2
27.	Komisija za koncesije FBiH,							
28.	FM razvoja, pod. i obrta							
29.	FM okoliša i turizma	1 revizija, 1 proces					1	
		4 revizije ukupno(8 procesa)	1 po svakoj fondaciji	-	-	1 po svakoj fondaciji		

PRILOG 5b: Sistem praćenja provođenja preporuka

	Federalno ministarstvo finansija za:	Dato preporuka		Ispunjene preporuke		Čeka na realizaciju		Nije ispunjeno	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
1.	FM finansija	22	36	15	20	5	5	2	11
2.	Ured predsjednika FBiH	-	14	-	-	-	-	-	14
3.	Ured potpredsjednika FBiH	-	14	-	-	-	-	-	14
4.	Federalna finansijska policija	-	14	-	-	-	-	-	14
5.	Ustavni sud FBiH	-	-	-	-			-	-
6.	Federalno tužilaštvo FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Federalno pravobranilaštvo	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Fed. uprava za geodetske i imov.pr. poslove	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Federalni zavod za statistiku	8	11	3	6	3	4	2	1
10.	Federalni hidromet. zavod	4	-	3	-	-	-	1	-
11.	Arhiv Federacije	2	-	2	-	-	-	-	-
12.	FZ za programiranje razvoja	-	8	-	5	-	-	-	3
13.	Fed direkcija robnih rezervi	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Federalni štab civilne zaštite	6	7	-	2	-	-	6	5
15.	Gender centar FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Federalna novinska agencija	2	-	1	-	-	-	1	-
17.	JU Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH	1	2		2	1	0	0	0
18.	Agencija za drž. službu FBiH	1	-	0	-	0	-	0	-
19.	Odb. drž službe za žalbeFBiH	-	2	-	2		0		0
20.	Fed. uprava za insp. poslove	-	-	-	-	-	-	-	-
21.	FM trgovine	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	FM prostornog uređenja	2	2	2	1	-	1	-	-
23.	FM obrazovanja i nauke	-	4	-	2	-	1	-	1
24.	Ured Vlade FBiH za zakon. i uskl. sa propisima EU	-	2	-	-	-	2	-	-
25.	Ured Vlade FBiH za odn sa javn	-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Ured za saradnju i zastup. pred Ustavnim sudom BiH	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	Komisija za koncesije FBiH	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	FM razvoja, poduz.i obrta	1	-	1	-	-	-	-	-
29.	FM okoliša i turizma	-	-	-	-	-	-	-	-

Napomena: U posmatranom periodu za pojedine budžetske korisnike navedene u tabeli nismo bili nadležni. Obavljanje se revizije za druge budžetske korisnike koji nisu navedeni u tabeli a isti su bili u nadležnosti Jedinice za internu reviziju FMF.

PRILOG 6: Kantoni koji su obavezni imati jedinicu interne revizije

	Do 31.12.2014.godine	Imaju uspostavljen u JIR	Imaju uspost.JIR ali nije u skladu sa zakonskim propisima	Imaju sist. Samostalnog int.revizora	Nemaju uspostavljen u IR	Zaposleno internih revizora
1	Ministarstvo finansija TK (Ured za internu reviziju Vlade TK)		X			4
2	MF BPK Goražde (Ured interne revizije Vlade BPK Goražde)		X			1
3	Min. finansija SBK Travnik	X				4
4	MF Zeničko-dobojskog kantona			X		2
5	Min. finansija Županije Posavske	X				1
6	Ministarstvo finansija HNK	X				0
7	Ministarstvo finansija ZHK				X	0
8	Ministarstvo finansija USK				X	0
9	Ministarstvo finansija Livno				X	0
10	Min. finansija Kantona Sarajevo	X				0

PRILOG 7: Općine/Gradovi koji su obavezni imati jedinicu interne revizije

1	Bihać		X		1
2	Cazin		X		1
3	Sanski Most		X		0
4	Velika Kladuša			X	0
5	Gračanica			X	0
6	Gradačac		X		0
7	Lukavac		X		1
8	Srebrenik		X		0
9	Tuzla	X			1
10	Živinice		X		1
11	Kakanj		X		0
12	Tešanj			X	0
13	Visoko		X		0
14	Zenica			X	0
15	Travnik		X		1
16	Čapljina		X		1
17	Konjic		X		0
18	Prozor			X	0
19	Centar		X		1
20	Ilijadža			X	0
21	Novi Grad			X	0
22	Novo Sarajevo		X		0
23	Stari Grad		X		1
24	Livno			X	0
25	Tomislavgrad			X	0
26	Grad Sarajevo			X	1
27	Grad Mostar			X	0

REFERENCE

- Etički kodeks/Kodeks profesionalne etike za interne revizore u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 93/13)

2. Godišnji izvještaj o napretku, Ured koordinatora za reformu javne uprave za period januar-decembar 2014.godine
3. Godišnji konsolidovani izvještaji CHJ FMF za 2011.,2012.,2013.i 2014.godinu
4. Izvještaji finansijske revizije i revizije učinka Ureda za reviziju institucija BiH
5. Izvještaji finansijske revizije Ureda za reviziju institucija u FBiH
6. Međunarodni standardi za rad internih revizora u FBiH
7. Metodologija rada interne revizije u javnom sektoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 13/12, 93/13)
8. Nacrt Priručnika za interne revizore, USAID, maj 2011.godine
9. Nacrt Strategije razvoja javnih internih finansijskih kontrola (PIFC) 2015.-2018. U FBiH
10. Naučni časopis za ekonomiju „Financing“, broj 04/12
11. Pravilnik o kriterijima za uspostavljanje jedinica za internu reviziju u javnom sektoru FBiH („Službene novine FBiH“, broj 82/13, 74/14)
12. Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova interne revizije u javnom sektoru u FBiH, („Službene novine FBiH“, broj 85/13, 90/14)
13. Priručnik za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 106/14)
14. Program rada Vlade FBiH za mandatni period 2010.-2014.godine, Sarajevo decembar/prosinac 2011.godine
15. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane
16. Standardi za profesionalnu praksu interne revizije sa pojašnjenjima („Službene novine FBiH“, broj 93/13)
17. Strategija daljeg razvoja unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru (PIFC) u Crnoj Gori za period 2013.-2017.godinu
18. Strategija razvoja interne finansijske kontrole u javnom sektoru u Republici Srbiji, 2010.-2014
19. Strategija razvoja unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru u FBiH (PIFC) 2010.-2014.
20. Strategija reforme javne uprave BiH, Ured koordinatora za reformu javne uprave
21. Strategija sustava unutarnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2011.godine
22. Strategija za provedbu javne unutarnje finansijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara BiH
23. Zakon o državnoj službi („Službene novine FBiH“, broj 20/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05,08/06, 04/12)
24. Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 47/08)
25. Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti u FBiH („Službene novine FBiH“, broj 45/10, 111/12)